

БЧРБН

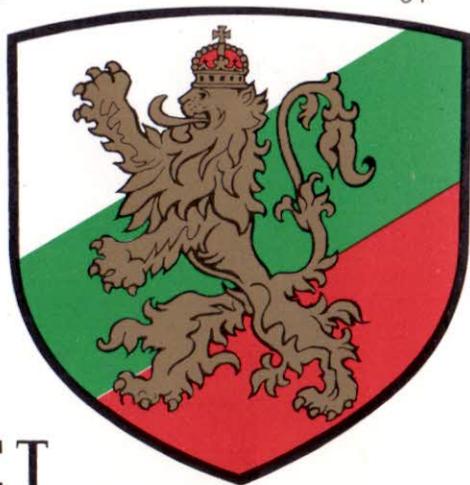

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН ФРОНТ

В ТОЗИ БРОЙ:

"Борба" нашето дело,	1-2
БОЯНОВ, Димитър, инж., Въведение към единна концепция - 3-34 по националния въпрос.	
ВЛАДКИКИН, Любомир, Национализмът - като културно-исторически фактор, За правото на нацията С., Научна библиотека, 1943	37-49
проф., г-р.,	
ТЕРЗИЕВА, Тоня, ДИДОВА, Камелия, Етнокултурно единство, на българския народ.	50-52
научни консултанти:	
ПЕТРОВ, Петър, проф.,	
ЗАГОРОВ, Орлин, проф.,	
ЧАНЕВ, Стефан, България възкръсва нар. представител	54-55
ТРЪНКАРОВ, Гергин, Левски е в нас!	56-57
"Борба", Страшната деветдесет и трета година. Цената на едно "тирленце", - актуален коментар	59-61
"Борба", Отворено писмо, към нашите читатели Един нов вестник - ново явление	63 64

ВЪРА
СИЛА
СУВЕРЕНИТЕТ

БОРБА

БОРБА

Година 43 / Книга 1 / 93

януари 1993

НАШЕТО ДЕЛО

Четиридесет години "БОРБА" беше свободният глас на българските изгнаници и бегълци - символ на упование в бъдещето, късче земя от Родината, мисъл, воля и действие на съпротива срещу комунизма.

През тези години "Борба" ратуваше за духовно обединение на всички българи, където и да се намират те, под знамето на идеалите на нашето **НАЦИОНАЛНО ВЪЗРАЖДАНЕ**, като най-високото знаме на целия български народ. Нравствените измерения на тези идеали произлизат из дълбините на хумаността и общочовешките ценности, а тяхната национална определеност - от свещените права и задължения на всеки народ да самосъхранява своята духовна и културна самобитност.

Сега, когато преживените кошмарни години отминават в историята, целите и задачите на които продължава да ратува "Борба" остават непроменени, пречистени в общонародното страдание и осветени от величието на едно **НОВО БЪЛГАРСКО ВЪЗРАЖДАНЕ**.

Глобалното рухване на наложените с насилие противоестествени политически конструкции от Берлинския конгрес, през "Ньойския договор" до Ялта и Потсдам, предлагат неповторими възможности днес, да изискаме и да се борим за възстановяване на потъпканите права на нашата нация - в цялата ѝ съвокупност.

Издигнатите в Международно право, съвременни отношения между народите със:

- зачитане правата на човека,
- зачитане правата на нациите за самоопределение,

- зачитане принципите на демокрацията, частната собственост, пазарна икономика и свободата на личността и

- пълно отричане на насилието - чак до крайната му форма - войната, създават нова основа в политическия живот и предлагат нов инструментариум за всестранно разгръщане на нашата борба. Използван с умение, той неминуемо ще увенчае усилията ни с успех. Защото Бог и Правото е с нас!

От представителен печатен орган на политическата ни емиграция "Борба" се превръща в трибуна на цялата българска национално-мислеща интелигенция - обединена в едно духовно пространство.

Ние призоваваме българските интелектуалци

учените и обществениците,

учителите и лекарите,

инженерите, техниците и строителите,

деловите среди и хората на изкуството,

в с и ч к и, в чиято душа трептят акордите на националното

ни Възраждане, да списват, четат, разпространяват и подпомагат нашата обща "БОРБА".

И преди и сега, "БОРБА" издига високо българското възрожденско знаме за:

- духовно обединение на всички българи, където и да се намират те,

- развиване на неизчерпаемите творчески възможности на нацията ни,

- изграждане на независима, суверенна, демократична, достойна за уважение държава - мечта на великите синове на България,

- опазване и възстановяване на жизнената първичност и чистота на българската природа - хранителница на дух и народ,

- законодателно регламентиране на социалните функции на държавата ни върху принципите на справедливостта и човечността и съпринадлежността на всички граждани към единно, духовно, културно и физическо битие.

За изпълнение заветите на Възраждането!

За национално обединена, силна и социално справедлива България!

За България на Духа!

За една добра България!

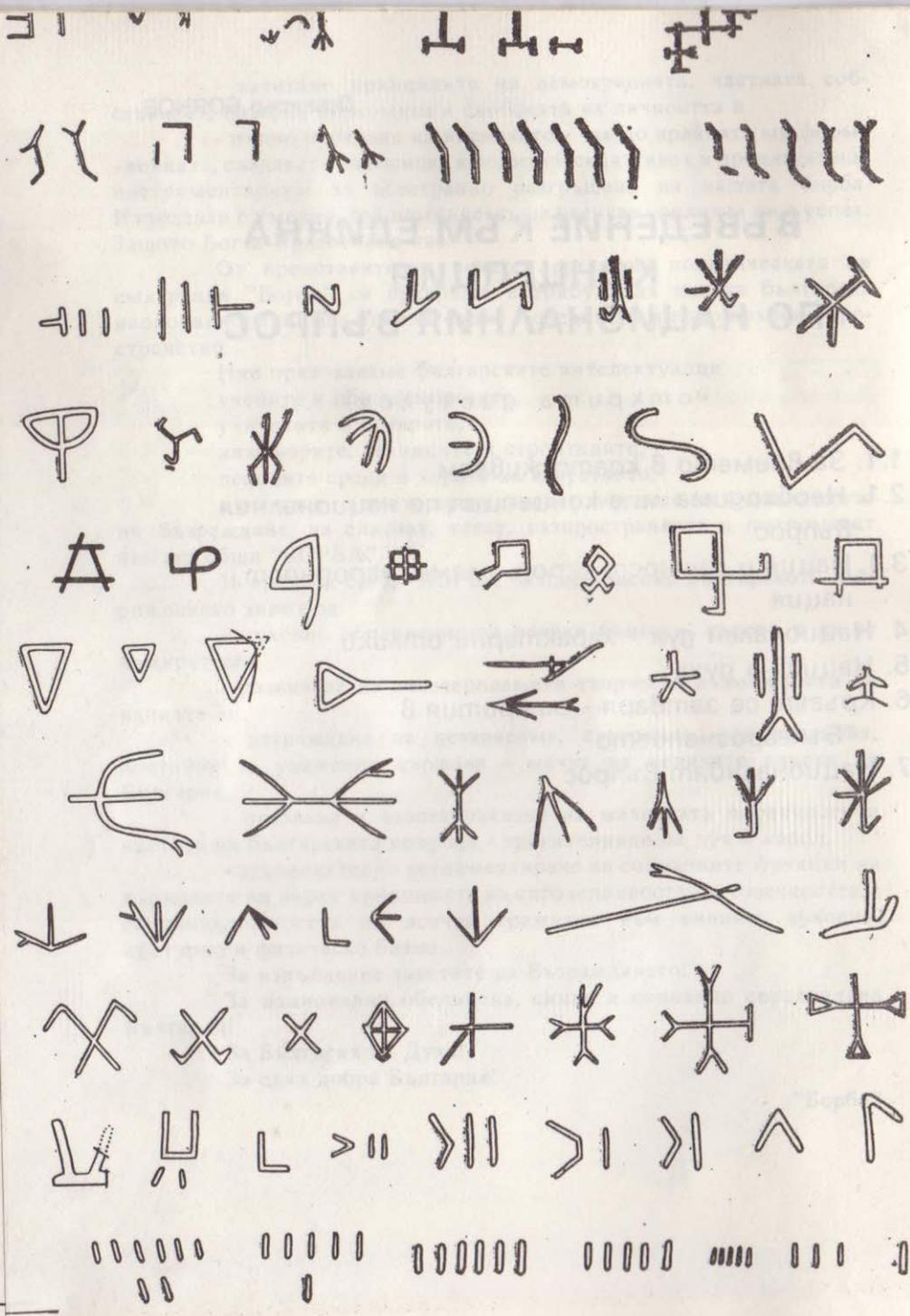
"Борба"

Димитър БОЯНОВ

ВЪВЕДЕНИЕ КЪМ ЕДИННА КОНЦЕПЦИЯ ПО НАЦИОНАЛНИЯ ВЪПРОС

- открита дискусия -

- 1.1. За времето в което живеем
- 2.1. Необходима ли е концепция по националния въпрос
- 3.1. Нация и Личност - род, племе, народност, нация
4. Национален дух - характерни отлики
5. Нация на духа
6. Кръгът се затваря - открития в "Българознанието"
7. Националният въпрос

ВЪВЕДЕНИЕ КЪМ ЕДИННА КОНЦЕПЦИЯ ПО "НАЦИОНАЛНИЯ ВЪПРОС"

Димитър БОЯНОВ

/откритията дискуссия/

1.

ЗА ВРЕМЕТО В КОЕТО ЖИВЕЕМ

*"Ние сме във времето и
времето е в нас"*

Васил Левски

Въпросът за характера на времето в което живеем е изключително важен, защото "в живота на една нация, малко идеи са по-опасни от добрите решения на грешно поставени проблеми"¹ Всеки човек, всяка личност е строго индивидуализирана, но нашите мисли, чувства, обществено поведение са в много голяма степен обусловени и оформени от свръх индивидуалните духовни формации като морал, религия, наука, стопанство, с изрази на Едуард Шпрангер² - на "обективният разум /разума на цялото време".

По този въпрос, е налице както едно привидно единомислие, така и многобройни нюансни различия. Безспорно е, че нашето време се характеризира със "ЗАЛЕЗА" или "КРАХА" на една идеология; на една философия. Но, забележете, ако приемем първото определение "зalez" от това следва, че е възможен и последващ "изгрев" - по силата на естествения ход на нещата в природата.

Но ако тази идеология е претърпяла "крах", това е вече нещо необратимо. Аз лично мисля, че идеите не умират, че те се преобразуват и доколкото отразяват определена частица от метафизичния свят на духовността - те съществуват вечно. От това следва и необходимостта от непрестанна борба срещу идеите на материалистическата философия на макрсизма, на ленинизма, на сталинизма, атеизма, nihilизма и т.н.

Друга безспорна характеристика на нашето време е, че

ТОТАЛИТАРИЗМА като вътрешна държавна политика, като обществено поведение е отречен напълно. Но може ли някой да твърди, че не съществува опасност от рецидиви? Нашето време освидетелствува, че "социализмът" като обществено-икономическа формация се провали във всички страни, където се експериментираше. Този факт беше вторият по значение аргумент за възраждането на един нов стопански либерализъм, възраждане на идеята за "частна собственост" и произтичащата от нея "лична заинтересованост" и "инициативност" - като необходими предпоставки за развитие на едно съвременно общество.

Независимо от това, в самата идея за "социализъм" е вложено едно безсмъртно човешко усеждане за справедливост и хуманност, за "равенство и братство", за обществено подпомагане на хора с малки възможности, за съхраняване на всички човешки индивиди независимо от техните ценностни същности. Нещо повече - в понятието "социализъм" е вложена и самата идея за "вътрешнонационална солидарност и взаимопомощ".

Времето, в което живеем, се характеризира и с един определен стремеж за обединяване на отделни държави в по-големи формации въз основа на политически, икономически и културни интереси - като: "Общоевропейски дом", "Паназиатски блок", "Панарабизъм" и т.н. Този стремеж се обуславя и от глобалните проблеми, свързани с оцеляването на човешкия род въобще. В този аспект, въпросът за националния суверенитет, придобива друго измерение.

"Ние преживяваме преобразувания, които ще прекроят полити-ката и икономиката на идващия век. Няма да има никакви национални продукти или технологии, никакви национални корпорации, никакви национални индустрии. Няма вече да има национални икономики, поне в смисъла, в който сега разбираме това понятие. Всичко, което ще остане вкоренено вътре в националните граници, са хората, които образуват нацията. Главните активи на всяка държава ще бъдат уменията и идеите на нейните граждани. Главната политическа задача на всяка държава ще бъде да се справи с центробежните сили на глобалната икономика, които разкъсват връзките държава-гражданине заедно, като влагат все повече богатства в най-квалифицираните и творчески активни хора, докато подлагат по-малко умеещите на един спадащ жизнен стандарт. Когато гражданите стават все по-безпредметни в икономически смисъл, гражданите с най-добри възможности за пласиране на международния пазар се изкушават да се изплъзнат от връзките на дълга към нацията и по този начин да се дезангажират

от своите събратя с по-малки възможности"³

Моралното ми право, да си позволя такъв дълъг цитат от книгата на Робърт Б. Рийч, преподавател в Харвардската школа за държавно управление "Джон Ф. Кенеди" - "Трудът на нациите" с подзаглавие: "Как да се подготвим за капитализма на XXI век" е личната ми убеденост, че един от най-сериозните проблеми, които трябва да се разгледат в поставената тема са проблемите, които възникват и все по-остро ще възникват пред всяка държава, ако иска гражданите ѝ да процъфтяват икономически и през XXI-век, при наличието на една съвсем ясно очертаваща се тенденция за планетарно обединение на световния капитал, която е важна съставна част от общата характеристика на нашето време.

НО НАШЕТО ВРЕМЕ СЕ ХАРАКТЕРИЗИРА ОЩЕ с едно експлозивно възраждане на стремежите на всички народи за утвърждаване на техните духовни самоличности и културен "интегритет" и на тази основа - за териториално обединение или там където това е невъзможно - за духовно единение, което най-опростителски назоваваме: "Националистически възрив".

Този белег на съвременното ни изисква, според мен, специално изследване най-малко по две причини:

1. Защото нито едно понятие в човешкия говор досега не е било така обругавано както понятието "национализъм";

2. Защото нито едно чувство не е така дълбоко залегнало в човешкото съзнание, както чувството за народностна и национална принадлежност.

И още нещо - грешките по този въпрос и подценяването на тази духовна човешка същност често пъти са непоправими и съдбовни.

2.

НЕОБХОДИМА ЛИ Е КОНЦЕПЦИЯ ПО НАЦИОНАЛНИЯ ВЪПРОС

1.

*Патриотизма лесно се разбира... Той означава
да се грижиш за себе си чрез грижи за Родината си
Калвин КУЛИДЖ*

Съществуват различни мнения:

- Концепция по националния въпрос е жизнено необходима,

- или

- не е мъдро да фетишизираме идеята за изграждане на цялостна концепция по националния въпрос, или

- Всяка подобна концепция би представлявала ограничителна рамка за провеждането на истинска прагматична вътрешна и външна политика,

- или

- Това са националистически измислици.

Очевидно, амплитудата на различията по този въпрос е 180-градусова. В действителност, така нареченият "национален въпрос" за всеки човек е неразривно свързан с любовта към родното място и със съзнанието за родова принадлежност, генетично вкоренени в душите на хората. Следователно този въпрос обективно съществува в духовното битие на всеки народ. Но не само това! "Националният въпрос" е многоаспектен и в съзнанието на отделния индивид той се е оформил едновременно с неговото историческо развитие. Възможна ли е в такъв случай ЕДИННА КОНЦЕПЦИЯ по този въпрос? Отговорът е и отрицателен и положителен: Отрицателен - поради "онова велико разнообразие" според Толстой, "с което хората схващат една и съща истина". Положителен - защото този въпрос не е метафизичен, а научен. С други думи, ако за разрешаването на поставения проблем се позволим на метафизични аргументи, в такъв случай единно становище не би могло да се изгради не само по този, но по който и да е друг въпрос. Но ако аргументите се потърсят в Историята - като минало, в правата на човека като настояще и в правата на народите - като бъдеще, тогава именно проблемът става еднозначен. Защото Историята е наука, правата на човека са регламентирани в специална Харта, а правата на народите - в международно-правни документи.

2.

Необходимостта от ЕДИННА КОНЦЕПЦИЯ ПО НАЦИОНАЛНИЯ ВЪПРОС произтича от Вроденото у всеки човек чувство за сигурност и от простия факт, че този въпрос е онзи политически, и нравствен "водораздел", откъдето хората се различават! "Съвестите" - избират своята Голгота; "Грешниците" - получават тридесетте си сребърника.

Краят на нашето столетие показва непреходното значение на "духовното начало" в човека и неговите феномени "Личност" и "На-ция". Всички европейски държави без изключение,

Съединените щати, Канада, Южна Америка, Арабския свят, Турция и т.н. имат своите проблеми и конфликти на тази основа.

Нещо повече - пред очите ни се разлагат или преустройват по тези причини стабилни доскоро държавни обединения като Съветския съюз, Югославия, африкански държави, а в скоро време - вероятно Арабския свят, Турция, азиатски държави и др. Случаен ли е този факт?

Някои хора и сега са склонни да виждат навсякъде, за съвременните исторически събития, неясния призрак на "Свободните зидари" или "Масонските ложи", или този - на "Световното еврейство".

Други осъвременяват тези представи с ролята на "Римския клуб" или с тайни геополитически споразумения между великите сили, или с "Черната гвардия" на Ватикана, или с дългата ръка на Панислямизма, а до неотдавна и с ролята на Коминтерна и т.н.

С тези хипотези лично аз не съм съгласен не поради несъществуването на такива "скрити сили", а поради това, че тези "скрити сили" могат да се проявяват именно вследствие наличието на ЕДНА ОБЕКТИВНО СЪЩЕСТВУВАЩА ПРЕДПОСТАВКА - на една вродена същностна, духовна, човешка отлика.

Не е логично да се абсолютизира значението на който и да е от тези фактори, защото това би означавало да се приеме, че е възможно един всеобхватен исторически процес да се помести в тесните рамки на някаква организация или идеология.

"Националистическият взрив", в политическия живот на съвременното човечество не може да се разглежда като странично внушение и неизживени комплекси, а като изява на Човешкия дух - на един безсмъртен порив за културноценностно утвърждаване и за свободен духовен живот. Може ли някой да обясни - по силата на каква логика ние се възхищавахме от борбите на прибалтийските народи за национална независимост и се отнасяме с разбиране към конфликтите между фламандци и валонци, баски и испанци, турци и кюрди и т.н. защото списъкът е много дълъг, и в същото време квалифицираме като "националистически екстремизъм" тревогата, обхванала българския народ, по повод например изучаването на турски език в българските училища или въвеждането на някаква нетрадиционна турско-арабска именна система за българските мюсюлмани?

Всички тези неща представляват различни аспекти на един и същ въпрос - НАЦИОНАЛНИЯТ ВЪПРОС, който поради това, че съществува обективно за всеки народ, е световен проблем.

Ето защо концепцията по националния въпрос може да се изгради само с оглед на историческата съдба и духовни отлици на всеки народ и да се проектира единствено върху нравствените и морални общочовешки ценности.

3.

НАЦИЯ И ЛИЧНОСТ

Род - Племя - Народност - Нация

- н а р о д -

Тъй както всяко вещество съществува само посредством своите молекули така и всяка личност е дълбоко родово, народностно или национално обусловена.

Природен закон

1.

"...Докато у китайците семейството е била основната и най-важната единица, като цялото население в същност е представлявало само сбор от отделни семейства, а и трябвало, според китайските разбирания самото то да бъде един вид едно голямо семейство, у хунорите не семейството, а родът е бил основата, както на частния им живот, така и на цялото им устройство. У никои друг народ, родът не е имал това грамадно значение, каквото у хунорите. Родът е бил ядката, зародиша не само на племето и на целия народ, но той е бил и основната ядка на цялото военно и държавно устройство. В същност, отделните семейства у хунорите твърде често са се преливали и дори напълно сливали едно в друго. Постоянен е бил само родът. Той е бил отличието, а също така най-здравата вътрешна връзка."

Д.Д.СЪСЪЛОВ

"История на България" от Блазиус Клайнер е съставена в 1761 г. и предшества с една година Паусиевата история. Разбира се авторът на "История славянобългарска" - най-изключителната личност в българската действителност през последните три столетия не губи нищо от своето значение на велик жрец в храма на българското национално възраждане. Споменавам този факт, защото още в първото изречение с което Блазиус Клайнер (вероятно понемчен потомък на прабългарски род, установил се в Европа по времето на Атила или малко по-късно, (каква значима тема за изследване родовото начало на първия български модерен историк!!!)" се описват произходът, обичаите, религията на българския народ и неговите нашествия в Европа, както и самото царство България, с по-главните градове..." Забележете: става дума за "българския народ". Тук, това понятие е употребено не като събирателно, количествено определение, а в неговия генеалогичен смисъл. Във всекидневния говор, ние обикновено, не правим разлика между понятията: "народ", "народност", "нация". Така напр., под "български народ" разбираме следните неща:

"1. Като указваме на хората които живеят в България - което не е пълно, защото има българи, които живеят временно извън нея...

2. Като указваме националната принадлежност на българина, като по този начин включваме и тези българи, които по политически причини не са включени в сегашните граници на държавата.

3. Като разбираме всичките тези, които са изправни във формално отношение спрямо държавата и са най-редовни поданици - но тук вече влазят освен българи, още евреи, турци, руси и др."

От всичко това личи, че по въпроса се правят големи грешки и затова е нужно да се прави разлика между понятията "народ" и "нация". До тук, изказвам пълно съгласие с мението на Стоян Бояджиев относно разликата между понятията "Народ" и "Нация", писано още през 1940 г. в неговата забележителна книга "Съществува ли македонска нация". В същото време, Стоян Бояджиев греша, като отъждествява понятията "Нация" и "Народност". Но основната теза на цитираната книга е защитена много добре. Не съществува нито "македонска нация", нито "македонска народност". Що се отнася до понятието "македонски народ", мисля, че то може да се употреби в настоящия момент, не като етническо, а като държавно-правно понятие при сегашната политическа реалност.

Ако не съществуваша понятията "Народност" и "Нация" в такъв случай, с понятието "Народ" можем да наричаме всякаква общност от хора, характеризирайки ги с най-различни признаци: "раса", "език", "територия", "култура", "гражданство", "религия", "история", "съдба" и т.н., с всички заедно или с кой и да е от тези признаци. Тази неяснота по въпроса почти във всички случаи съзнателно или несъзнателно служи на една гибелна тенденция в нашето съвремие - стремежът за духовното обезличаване на човешката личност, народностна или национална самоличност.

В същност, ние всички произлизаме от родителите си, според известния афоризъм на Нитче, и така са се създали семействата, често пъти, различаващи се по вид и характер. Така или иначе, неизбежните последици в исторически план са родовите и племенните образувания и последващите ги народности. "Кратка Българска енциклопедия" (КБЕ) по този въпрос дава една добра, според мен, дефиниция: (т. III, с 535) НАРОДНОСТ - исторически създадена общност от хора, която предшества образуването на нацията и води началото си от периода, когато са се създали племенните съюзи и тяхната постепенна консолидация. При формирането си Н. се утвърждава с общ език и име. За нея са характерни също известна общност на територията, на непълни несигурни икономически връзки, на психичния облик и на културата. По голямата част от европейските Н. вкл. и българската (вж. Бълг. история), се консолидират през средните векове при феодални обществени отношения. При развитието на капиталистическите отношения Н. преминават в по-висша социална форма - нация."

За съжаление и тази дефиниция не е лишена от неизбежните марксовски идеологии. Така например, историята отдавна е установила, а и най-новите изследвания доказват това, че Аспаруховите българи основават държавата си на Балканския полуостров като исторически създадена културна народностна общност с вековни държавнически традиции - носител на най-напредничавите за своето време държавнотворчески идеи, обусловени от тяхната морална същност, която по надолу наричам "ЕТИКА НА ДУХА", а употребеният в дефиницията израз "психичния облик", вместо духовния облик, предизвикват съжалителна насмешка. Но, дефиницията за понятието "нация" в КБЕ, т. III, с 551, поразява със своята, типично комунистическа смес от верни и неверни неща. Съдете сами: "Нация (лат.) - исторически създадена се

устойчива общност от хора, възникнала върху базата на общността на езика, територията, икономическия живот и психичното устройство, което се проявява в общността на културата. Тези принципи са неделими и само при тяхната съвкупност дадена общност от хора представя Н. Тя е общност по висша от народността. Исторически Н. възниква с развитието на капитализма, макар отделни нейни елементи (общ език, култура и др.) да се формират още през докапиталистическия период. Като историческо явление Н. се развива и изменя. При капитализма неизбежно възниква националното неравенство и потисничество. Възниква национална въпросна бурж. Н. е разделена на експлоататори и експлоатирувани. В съответствие с класовото деление на обществото културата на бурж. Н. е раздвоена.

С разрушаването на бурж. строй и изграждането на социалистическия възниква социалистическата Н., която се характеризира с равноправни икономически връзки между хората, липса на експлоатация и класов антагонизъм, единна, национална по форма и социалистическа по съдържание култура..." и други подобни глупости.

*Нацията е микрокосмос
пред огледалото на Вселената
Из "Пътят към България -
Пантеон - 1300" - Д.Б.*

Христо Бъчев, един от учредителите на Българският демократически форум - идеолог и теоретик на българската национална философия, вече покойник, пише по този въпрос: "Нацията е една от формациите на обществената спонтанност. Тя се изгражда в дълъг исторически период и под въздействието на многобройни фактори: общ етнически произход, общ език, обща религия, обща история. Някои от тези фактори може да са с пониска интензивност или липсват (напр. българската нация бе създадена от три етнически компонента), но същественото е наличието на съзнание за принадлежност към едно и също общностно единство, да бъде създадена обща култура, присъщо само на нея светоусещане, особен жизнен стил"... "Нацията е обществено единство с широк обхват. Тя обхваща и другите обществени единства (класата, съсловията, сдруженията) и до голяма степен влияе на тяхното развитие"

"Формирането на нацията" (Н. Генчев, Българско Възраждане) е процес предопределен от историческата съдба на всеки народ, от неговото място в световната култура и цивилизация, от неговата историческа география, от неговата раса, племенна принадлежност, език и култура". Нацията е сложна и противоречива социална категория (Н. Генчев, пак там) съставена от разнородни елементи и индивиди..."

Подчертаната мисъл на проф. д-р Николай Генчев е според мен изумителна по своята дълбочина и подсмислово богатство, ето защо не мога да устоя на изкушението за малък разбор и анализ на тази мисъл. **"Нацията е сложна и противоречива социална категория"**. Защо "сложна" - защото се състои от различни етнически и дори народностни групи. Както в една река се вливат водите на много ручей и потоци, така също около една обединяваща народностна формация се прилепват и постепенно се сливат с нея, под влияние на много фактори, различни етнически групи и дори народности.

Защо "противоречива"? - Вътрешната противоречивост на една нация произтича от факта на нейната нехомогенност. И колкото една нация е по нехомогенна по своя етнически състав, толкова вътрешните противоречия в нея са по изострени. Примери: американската нация, която се състои от стотина етнически групи и различни раси, испанската, английската, белгийската, а така също и нашата нация, в която напоследък, вътрешни напрежения създават циганският етнос и етническите българи с мюсюлманско вероизповедание и турско самосъзнание. В същност, турци, като потомци на османските завоеватели и кръвнобиологични представители на турската народност практически не съществуват. Този факт е не само исторически доказан но и потвърден от направените изследвания от различни, специализирани, в тази област институти по отношение на обичаи, традиции, нрави, фолклор, топонимия и антропология и др. в районите с т. нар. компактно "турско" население.

Думата: "С ъ д б а" и свързаните с нея често употребявани изрази като: "съдбовно предопределение", "общност с еднаква съдба", "Съдбата на България" и т.н. би могла да се превърне в окултна дума, защото за повечето хора днес, съдбата е нещо

"ирационално", нещо "метафизично", с което логиката и природната закономерност не могат да се справят. С такова понятие нещата остават съвсем мъгляви. За пример; изрази като такива на Щапел: "Творческата сила не зависи от волята ни. Тя е съдба на народа, която лежи единствено в ръцете на Бога. Съдбата не може да се обуздае с воля, а с молитва" или като на Мьолер ван дер Брук: "Съдбата е благоволение и на благоволения не може да се разчита". Според други автори "Съдбата" трябва да се разбира и приема като "една закономерност" която ние трябва да опознаем и с това познание "да се помъчим, доколкото е възможно да ръководим съдбата си".

"Помогни си сам, за да ти помогне и Бог, казва нашият народ.

С такова разбиране, Гьоте кара своя Прометей в "Пандора" да възкликне: "Да изтръгнеш от царството на случайността с помощта на здравата човешка воля все повече и повече мощ, за да гадеш по разумен образ на света" С други думи: с ъ д б а т а на всеки, това е последователният постигнат резултат в борбата между онаследения с вят който носи в себе си и света, който го заобикаля. Къде остава в такъв случай "мистичната ни вяра в нашия "Ангел хранител" и в онази "щастлива звезда", която ръководи съдбата ни?

Тази вяра съществува в съзнателният или подзнателният живот у всеки човек и това е достатъчно доказателство за обективното присъствие на нещо с в р ъ х н а с в онаследената ни същност. Защото кой може да каже каква е същността на "онаследената ни същност"? Само различни модификации на ДНК. / Дезоксирибонуклеиновите киселини/ тайнствени гени и вродени предразположения създадени в резултат на една дълго и безпощадно еволюционно развитие? А, къде остава "Духът"? Оня Дух, който Бог вдъхна у човека, на седмия ден от създаването на небето и земята, или оня Дух, който предизвиква Кант да се удивлява от моралния закон в него и звездното небе над него?

Мисля, че когато Н. Генчев, определя формирането на нацията като процес "предопределен от историческата съдба на всеки народ", той влага същото разбиране в понятието "Съдба" което изложих по горе, а именно, приема "Съдбата" като резултат "от отношението на силите: "онаследена същност" и "заобикалящ свят".

Според учението за Християнското Всеединство на Владимир СОЛОВЬОВ¹⁰ "Идеята за нацията не е онова, което тя мисли за себе си във времето, а онова, което Бог мисли за нея във вечността" Соловьев вижда мисията на всеки народ не в преследване и отстояване единствено на материални интереси, нито в самозванството и самовъзвеличаването, а в изпълнение на историческите му задължения, които го обединяват с останалите народи в един общочовешки веселенски организъм. В лицето на Русия и на славянството като цяло, Соловьев вижда онази "трета сила", различна както от изсушаващия жизнените срокове и свободните проявления на личността деспотизъм на мюсюлманския Изток, така и от прекалената разпокъсаност и разединеност на Запада - резултат от хипертрофирал индивидуализъм. Сила, която стои между възвеличаването на безвечния бог в исляма и безбожния човек в протестантските страни, и която ще одухотвори отделните враждуващи елементи, ще им даде общо безусловно съдържание и ще изведе на нов път човешката цивилизация, благодарение на запазените в православие то първична чистота на християнските добродетели.

Подобно на мисълта на Лагарде, "че народите са "божии мисли" или че "Народът е възплъщение на една идея" или мисълта на Отмар Шпан:¹² "Народността е духовна общност" или често повтаряната от Илия Минев мисъл, че народите са лъчи на космичния разум, В. Соловьев тълкува човешката история като земна еманация на трите лица на Бога. "Всеки народ има своето призвание. Различните нации представляват по отношение на цялото човечество, това, което са отделните органи за тялото на човека". Разгледан в тази светлина, патриотизмът, според В. С. се проявява като положително начало, когато е в съзвучие, а не в противоречие с християнския морал. Оттук нанатък, този изтъкнат теоретик на религиозния панмонизъм, този мистик и "рицар-монах", както го нарича Блок допуска един досаден алогизъм в своите съждения; приемайки "нациите" като божии творения и в същото време отричайки чувството към тях "национализмът"?

Най напред, нека разгледаме някои безспорни неща: Възможно ли е любовта към родителите ни, да бъде някога неморална? Не повелява ли една от десетте Божии заповеди: "Почитай баща си и майка си за да бъдат твоите дни продължени върху земята? Не е ли обичта към Родината ни, като чувство, подобно на обичта към родителите ни? В такъв случай, възможно

ли е "национализмът" да бъде някога в противоречие с християнския морал? Очевидно, нещо не е в ред! Соловьев приема нацията като земна еманация на едно от трите лица на Бога, и едновременно отрича "национализма" като нормално човешко чувство на съпричастност на индивида към Цялото, а приема това чувство за "ефигемично безумие"? Очевидно и в този случай, Соловьев отъждествява священното чувство "национализъм" с "шовинизъм" и не само шовинизъм но и с животинския инстинкт за надмощие, който Фройд нарича "инстинкт за разрушаване"?

Изглежда, че Соловьев, както и много други светли умове се е повлиял от модерните по негово време материалистични идеи и безроген космополитичен интернационализъм, а може би, чисто и просто, не се е вгледал в същността на понятията, и в тяхното оразличаване.

Формирането на нацията е "процес-преопределен от историческата съдба на всеки народ, от неговото място в световната култура и цивилизация, от неговата историческа география, от неговата раса, племенна принадлежност и култура."¹³

Въведените понятия: "Духовна обусловеност" или "Дух" и "Съдба" задължително ни отпращат към дълбините на Историята, а в дадения случай - към "Пътя на България" и етнокултурната същност на прабългари, траки и славяни, защото те са трите основни етнически съставки на Българската народност, а по-късно - на БЪЛГАРСКАТА НАЦИЯ. Тук се намира и ключът за разбиране на най-странния феномен в културата на Човечеството - феномена на българския принос в тази култура, с неговите три начала:

- На артистично-поетичното начало, наследено от траките;
- На стихийната революционност - от славяните
- На философската възбепеност - стремеж към независимост и държавничество - от древните българи.

През праговете на времето този принос е имал различни измерения - като Панагюрското златно съкровище, Казанлъшката гробница, Прабългарският календар, Именникът на Българските ханове, Наг Сент Миклошкото златно съкровище, Славянската земеделска култура и т. н.

Сплотяването на българи, славяни и траки в една народност е звезден миг в съдбата на България. Този велик интеграционен про

цес, не изследван достатъчно от историческата наука, безспорно, е могъл да се извърши единствено по демократичен път. Главната заслуга за това принадлежи на прабългарите - носители на най-голямата военна сила в това обединение.

Новосъздадената държава на Балканския полуостров и постепенното формиращата се в нейните предели Българска народност не само че съхраняват характерните духовни отлики на българите (прабългарите) - които единствени оцеляват от многобройните народи от български произход: - хуни, авари, хазари, а така също и характерните духовни отлики на славяните, които в противен случай биха се претопили в други етноси, както и на траките, чиято духовна самобитност и висока култура оказват изключително влияние върху новообразуваната народност, но определено, имат "заслуга за културното развитие на Европа и за опазването на европейската цивилизация от пристъпите на номадските племена"¹⁴ - (Иван Богданов, Прабългари, С., 1976-). "С разгрома на арабите под стените на Константинопол през 717 год. под водачеството на хан Тервел - прабългарите спасяват европейската цивилизация и гръкоримската култура от асимилаторските домогвания на Исляма" (пак там).

Българската народност, като политическа, културна и биологическа реалност е най-красноречивото доказателство за несъстоятелността на "Расовата теория", защото свидетелствува, че в резултат на смесването на три различни етноса - създадената **БЪЛГАРСКА НАРОДНОСТ** - по съвкупните си културнотворчески и физически качества превишава всяка една поотделно придобивайки изключителна духовна жизненост. Това обяснява загадката: "Българският феномен" или "Ген за оцеляване", защото в исторически аспект под "оцеляване" се разбира единствено самосъхраняването на духовната самобитност. Този феномен в по-нови времена получава измеренията на: "Славянобългарската азбука", на предренесансовата живопис и иконопис (Боянската църква), песни, пластика, ритъм като съприкосновение с космическата хармония (Йоан Кукузел), нестинарските танци, дърворезба, тъкани и везмо - като национален израз на всемирна Красота, на Изкуство - художество и поезия, и не на последно място - днес, в постиженията дори и на нашите момичета в художествената гимнастика.

Защото всички тези неща са преди всичко духовно обусловени постижения и произтичат от дълбините на един **КУЛТУРЕН ДУХ**.

НАЦИОНАЛЕН ДУХ - ХАРАКТЕРНИ ОТЛИКИ

*"Из висините на небето,
из дълбините на духа,
от изворите на сърцето
и злият мрак на паметта..."
из "Път към България - Пантеон - 1300"
Д. Б.*

1.

Шестотин и петдесет години робство не бяха в състояние да обезличат този културен дух.

Ето защо - първата характерна отлика на българския национален дух е неговото **съзидателно творческо начало**.

Необходимото условие за творчески съзидателен труд, както за народите, така и за отделните хора, е съществуването на **ВЪТРЕШЕН И ВЪНШЕН РЕД**. Вътрешен ред - като нравствен критерий, като мерило за нещата в живота, за красотата и грозното; като - Божия дарба, талант или енергия и воля за творчество. Външен ред - като физическа обезпеченост, надеждата за сигурност и напредък на децата, семейството, рода, народа - който се създава от държавата като най-съвършената организация на нацията. **ТОВА ИМЕННО** предопределя съдбата на България: непрестанна борба за държавно и духовно обединение.

Но **"ПЪТЯТ НА БЪЛГАРИЯ"** е белязан и от една характерна отлика, от един особен, характерен белег в българския национален дух, какъвто не всеки народ притежава, и който - аз наричам: **ЕТИКА НА ДУХА**.

Благодарение на тази етика на духа, Аспаруховите българи приобщиха към своята държава Славяни и Траки. Тази именно етика доминираше над Византийската империя.

Не Иван Асен II, а кир Тодор Комин, епирският владетел нарушава мира и дадената дума. Враговете са приписвали на българите различни епитети, но никога не са ги назовавали: подли, коварни, или вероломни.

България никога не е подтискала други народи, не е

Водела завоевателни войни, не е асимилирала насилнически други етноси. В голямата река на българската народност през различни времена и сега са се вливали и вливат кръвните ручей на различни етнически групи: на куманци, хазари, печенеги, татари, гагаузи, цигани, гърци и др.

2.

От съзидателното творческо начало в душата на народа произтича абсолютната необходимост от лична свобода, защото всеки творчески процес в последна сметка представлява лична проява на реално съществуващ човек. Всякакви ограничения за свободната изява на личността подтиска онаследеното творческо начало и довежда до културно израждане за цели поколения.

Такава беше съдбата на голяма част от последните български поколения, изпитали духовното робство на марксистката философия и подтисничеството на догматичната комунистическа държава. Такава беше съдбата на голяма част от българската интелегенция - при която духовната деформация се изрази в помяната на вечните нравствени български ценности с фалшивите постулати на господстващата идеология. Нека анализираме накратко марксистката идеология за разделението на Човечеството:

Безспорна истина е, че в икономически аспект, животът на всяко човешко общество (след първичните формации) може да се разглежда като отношения между работодатели и работници. По същия начин тези икономически отношения могат да се третират и като отношения между предприемчиви и не предприемчиви хора, между по-надарени от природата хора и по-малко надарени хора, между по-алчни и по-алтруистични и т.н. Хората са толкова различни по своите качества, колкото се различават и по своите физически особености.

Точно затова абсолютизирането на различията между хората и техните взаимоотношения довежда до погрешни изводи.

Всички хора са деца на Бога, пред когото са равни и всички хора са братя помежду си. От този прост факт, произтичат общочовешките ценности, обективирани в един вселенски закон - законът на Любовта.

Понятието "Човечество" надхвърля своето количествено-събирателно значение и придобива смисъл на най-велик морален постулат.

Оттук, по низходяща градация, следват историческите

категории "нация", "народност", "племе".

Случайно ли са се създали тези феномени? Това е въпросът! И понеже отговорът е еднозначен и отрицателен, то всяко подценяване на този факт или неговото пренебрегване е обикновено невежество, или съзнателно заблуждаване. Точно такава е марксистическата теория за класовото разделение на хората.

Да се отрече такъв един общ признак на единение между хората - като принадлежността им към дадена народностна културна общност, за сметка на динамично променящите се икономически взаимоотношения между тях, е равносилно на абсурда да пренебрегнем собственото си тяло в полза на грехите които сме облекли в момента.

Че класовото разделение между хората не е тяхна същностна отлика - се доказва и от обстоятелството, че не съществуват "буржоазна", респективно - "пролетарска" култура /-танц или песен, художествено или каквото и да е изкуство-/ , защото всяка духовна дейност е не само личностно обусловена, но и дълбоко народностно мотивирана.

"Силезийските тъкачи" на Хайне не е пролетарска поезия, а социал-но стихотворение за онеправданите, експлоатирани фабрични работници по онова време, тъй както "Българската реч" на Кирил Христов не е буржоазно стихотворение, а едно проникновение за българския културен дух.

Също така неверни, са теориите за отмиращите функции на "на-родността" и "нацията" като историко-културни феномени, за тяхното "разтваряне" в универсалната и космополитна същност на феномена "Човечество".

Нима съществува "Световна култура"? Понятието "световна култура" има смисъл само като съвокупност от културите на народите, съставляващи човечеството, независимо, че различните национални култури са подчинени на една обединителна общочовешка константа. Ние различаваме и познаваме български, японски, испански и др. песни, танци, носии, обичаи и пр., но е безсмислица да говорим за "световен танц" или "световна носия", или "световна песен" - просто защото такива не съществуват.

Ако от съзидателно-творческото начало, Вкоренено в душата на народа, и в частност - в душата на нашия народ, произтича необходимостта от лична свобода, от ЕТИКАТА НА ДУХА произтича необходимостта от най-висока обществена нравственост. От само себе си се разбира, че в случая понятието "обществена нравственост" е употребено не само в неговия административно-политически смисъл, а преди всичко - в смисъл на

зачитане на интересите на другите хора, на уважаване на техните мнения и становища, на разгласяване на идеи и принципи, на действия и постъпки НА ВЯРНОСТ КЪМ ПОЕТИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ЗАКОННОСТ И НЕНАСИЛИЕ В ОБЩЕСТВЕНИТЕ ДЕЛА, според евангелският принцип: да не се прави на другите онова, което не желаем и те да правят на нас.

5.

НАЦИЯ НА ДУХА - НОВИ ОТКРИТИЯ НА БЪЛГАРОЗНАНИЕТО

"Миналото прави неочаквани подаръци на онези, които търпеливо търсят разгадката на неговите тайни"

Петър ДОБРЕВ

1.

"Всяка област на науката си има своите неочаквани празници. В българската история и археология такъв празник са откритите напоследък плочи квадри и колони, върху които са изсечени надписи на прабългарски език"¹⁵.

Средата на нашето столетие 1940 - 1970 г. ще остане паметен период от време за българознанието като световна наука, защото през това време се откриха археологически находки, които внезапно възкресиха от дълбините на вековете "шепота на нашите далечни предци" - древните българи.

"Откритите прабългарски надписи на гръцки а малко по-късно и на древно български език, наред с другите находки; гробницата на хан Кубрат, бронзова розета, намерена в Преслав, надписите в малкото село Мурфатлар (дн. Бесараби) в северна Добруджа, прабългарските надписи от Кубратова България и от земите край планината Имеон, монограмите на Кубрат и Аспарух и други доказват "че не прабългарите са говорили тюркски език, нито че българите са си служили с тюркски календар, а че тюркските народи като по-късни по време са взаимствали от древните българи техния календар, а също и много други понятия от техния език. Диаметралната противоположност между прабългарската и тюркската граматика не оставя никакво място за досегашната теория, че прабългарите са били тюркски народ"¹⁵.

"Важно е накрая да се отбележи и още нещо. Противно на някои разпространени доскоро мнения, Аспаруховите българи не са били народ който първа е трябвало да се учи на култура след заселването си на Балканския полуостров. Тъкмо обратното -- това е бил народ, който от древни времена е познавал държавността и у който животът се е регулирал от силно изразени духовни норми".

Новият образ на древните българи, който постепенно се разкрива пред изумените ни погледи благодарение напредъкът който БЪЛГАРОЗНАНИЕТО направи в последно време откритието на един прост, но важен принцип, че думата държава произлиза от тяхната дума "държа" и че една държава съществува до тогава докогато държи за чистотата на духа, навсякъде и във всичко. Крумовите закони, безкомпромисни спрямо порока, всъщност, според разбирането на древните са били проява на милост спрямо народа.

Византийските историци не на едно място изразяват своето удивление, че това което никои народ не е успял: да създаде силна държава на Балканите са сторили единствено българите, създали на още три други места силни държави, преди това. Да разберем духовната същност на тези далечни предци да опознаем неговата древна култура, които са наричали Бога и небото с древно шумеро-акадски имена и които са пренесли у нас не само шумерската дума "Канасювиги", но и 28 висши държавнически титли, сред които и най-висшата - понятието цар, това означава да надникнем в дълбините на своята същност и да потърсим там, отговори на много исторически загадки и заблуждения. Едно от тези заблуди е че Канасювиги Аспарух се е установил тук на това кръстопътно място не с орда или племе. Науката доказва, че древните българи отдавна са били вече културен народ.

Така, със средствата на археологията се обяснява и първата характерна отлика на националният ни дух - неговото съзидателно, творческо начало.

2.

"Идеята за особеното културно призвание на която и да е нация може да бъде основателна и плодотворна, когато се разглежда не като привилегия и оправдание за подтискане на други нации, а като задължение, като благородно и самоотвержено служене на човечеството".

Възможно ли бе нашето оцеляване като нация в този европейски югоизток, само с физическо присъствие и военна сила.

Могъщото културно лъчение на Византийската (източно римската империя) със своя космополитизъм и абсолютен етнически плурализъм, и със своята религиозна християнска мелница отдавна би ни обезличила духовно. Но, великите империи отшумяха във времето, а Българската нация отново се възражда върху крилата на една безмъртна култура. Главната заслуга за това е втората характерна отлика на националния ни дух - Етиката на духа, която народите притежават или не притежават - (като сръбският народ, напр.)

Ето защо, нацията не е само формация на обществената спонтанност, изградена в дълъг исторически период под въздействието на многобройни фактори, но по своята духовна същност, **тя е нещо имагинерно, като невидимо присъствие, като непреодолимо усещане за съпринадлежност към нещо огромно и безсмъртно, като вярата ни във вечността, като религиозно чувство.** В такъв смисъл и отношението ни към нацията - национализма, става нещо свято и дълбоко хуманно. Но същото това свято чувство се превръща в своята противоположност когато се отъждестви с останалия свят и обективира в колективната си личност единствено правото само на собственото си съществуване. С други думи, когато не притежава етика на духа.

3.

"Едно явление е по-лесно да се забележи, отколкото да се обясни" пише в "Каменната книга на България" Петър Добрев, който още през 1977 г. проф. В. Бешевлиев забелязва тяхната уникалност и това, че принадлежат на език различаващ се от тюркския.

От дълго време е било забелязано че някои прабългарски имена и военни титли имат подобни на себе си единствено сред иранските и келтски народи. Такива имена са: Кубрат, Кубер, Исперих, Гостун, Омуртаг, Винех, Кардам и др. а също титлите жопан, таркан, мир, зера, кавхан и др. В някои исторически източници върховното прабългарско звание е предадено по ирански маниер: КАНА или КЕАН, наподобявайки келтската дума КЕАН-старейшина. В своите изследвания ст. н. с. Петър Добрев в цитираната книга, както и в първата "Прабългарите-произход, език култура" дказва, че всъщност древните българи, (което е по точното наименование на нашите предци, а не "прабългари" както сме свикнали всички да употребяваме това понятие) не са били

тюркски народ. От руническите надписи пише авторът, личи, че корените на прабългарите са се простирали твърде назад във времето. Техните най-висши държавни титли - канасювиги, кавхан, канартикан, носят върху себе си отпечатъка на древната шумеро-акадска цивилизация. Към същата цивилизация отвеждат и названията на седемте небесни светила както и понятията ШАР (цар), написано върху розетата на споменатия в арменските източници легендарен прабългарски княз с име Вананг. Подчертан шумеро-акадски облик носят и повечето термини, характерни за древния пра-български календар. И никак не е случайно, че самите окончания на числителните имена в каленара - ЕМ и - ОМ, звучат не по тюркски, а по шумеро-акадски, наподобявайки древните окончания ИМ и АМА. Част от същата цивилизация е и културата на Елам, са която пък има допирни точки древнобългарската писменост. От силния шумеро-акадски отпечатък върху прабългарския език и култура личи че, прабългарите са могли да възникнат като народ самовед и строго определен и ясно очертан район на Изтока - в района в който са си дали среща две древни цивилизации - шумеро-акадската и индоиранската. Прабългарският език е ирански език със силен шумеро-акадски и в частност еламски отпечатък, а това показва че той е твърде стар и е възникнал много векове преди да се появят средновековните ирански езици.

Граничната зона между шумеро-акадската и индоиранската цивилизация пише Петър Добрев, се е намирала някога тъкмо в района, който съответствува на днешния Памир и равнините на север от него, Ето защо корените на древните българи биха могли да възникнат единствено там и никъде другаде и че това е така показват най-добре имената БУЛГАР И БАЛХАРА съществували някога в същия район на Изтока, както и сведенията на Михаил Сирийски, че преселяващите се към Кавказ древни българи са излезли от клисурите на Памир и Хиндекуш, наричани някога с общото название ИМЕОН.

Кръгът се затваря

"Познай себе си"
СОКРАТ

1.

Първоначалната история на прабългарите В. Златарски търси в историята на хуните, тъй като редица стари автори идентифицират тези племена или пък представят прабългарите като едно от многото хунски племена. След като полага на критически анализ данните на изворите, той достига до извода, че името "българи" има събирателно значение и е било общо за хунските племена кутригури и утигури - "име, което те са носили когато са били обединени под една власт и в една държава. Затова за него КУТРИГУРИТЕ са з а п а г е н, а УТИГУРИТЕ - и з т о ч е н клон на древните българи (прабългарите) (1910 г.)

По късно, Димитър Съсолов, позовавайки се на редица учени, и главно на Де Гроот,¹⁶ който след многогодишни изследвания е могъл да открие в китайските летописи намиращите се в тях сведения за хунорите (хуните), написва "ПЪТЯ на БЪЛГАРИЯ" (1936 г.) като история на хуноробългарите, така както ги назовава и Васил Златарски, за времето отдалечено с две хилядолетия от християнското летоброене и премества назад във вековете представата ни за историческото минало на нашите предци.

Археологическите находки през средата на нашето столетие и разчитането на редица каменни надписи, рунически писма, гуми и знаци, а така също намерените предмети и съкровища, за които стана дума, хвърли нова светлина върху разглежданите въпроси. Главна заслуга за това има Петър Добрев и неговите книги "Прабългарите - произход, език и култура" и "Каменната книга на България" (1992 г.)

"Иска ми се да вярвам, пише Петър Добрев, че събраните тук каменни надписи, които бяха наречени Каменна книга, ще се превърнат в гранитен щит срещу множеството заблуди, разкривали реалния исторически образ на Аспаруховите българи. А, също чрез тази книга, в която почти на всяка страница звучат прабългарски гуми и изрази, нашият читател ще се докосне до същинските исторически измерения на този особен народ, който

нашата книжнина все още титулова с безличния и неопределен в хронологично отношение термин "прабългари", но на когото най-точно отговаря терминът "древни българи", тъй като неговият древен произход не подлежи вече на никакво съмнение.

И още нещо: "Всеки, който се зарови по-дълбоко в тези надписи, ще открие за своя голяма изненада, че НИТО ЕДИН ОТ ТЯХ, НЕ ПО-ТВЪРЖДАВА НАШУМЯЛАТА ОТ ДЕСЕТИЛЕТИЯ ТЕОРИЯ, ЧЕ ПРАБЪЛГАРИТЕ БИЛИ ТЮРКО-МОНГОЛСКИ ИЛИ ТУРКО-ТАТАРСКИ НАРОД. Особената писменост, с която си служели те, подчертано се отличава от тюркската. За разлика от тюркските надписи напр., които са се четяли отгясно наляво, прабългарските се четат отляво-надясно, а и писмените знаци в тях са различни от тюркските."

При това, последните книги затварят един своеобразен кръг от почти всичко известно в световната наука по въпроса за произхода и културата на древните българи, обяснявайки генетичната връзка между българи, хуни, келти, скити, авари, хазари, печенег, гагаузи, готи (гети) чуваш, ИНДОИРАНЦИ, ШУМЕРИ и други, но не и ТУРЦИ или ТЮРКИ.

Голямото значение на този факт, може да се разбере от всеки който чувствава реалната опасност за България от пантюркиската идеология и системните, непреставащи от векове политика за турцизиране на компактни български маси - християни и мюсюлмани.

Но към българското етническо и духовно битие са посягали всички нейни съседи: гърци, сърби, ромъни и руси.

Не трябва никога да се премълчава, че в снагата на нашата жестока ампутирана Родина са забити четири кръста, над четири незаровени гробове: МАКЕДОНИЯ, ТРАКИЯ, ЗАПАДНИТЕ ПО-КРАЙНИНИ и ДОБРУДЖА.

Няма място повече, за други гробове!

Ето защо, тази кратка историческа справка за нашата същност има пряко отношение към темата на настоящата студия.

НАЦИОНАЛНИЯТ ВЪПРОС

"Нима нашите национални и политически идеали нямат корена си в дълбоката старина, която ни ги е предала като скъпи завети, в които се възпитава народното ни съзнание, в които духът ни расте? И може ли да се тури резка граница между миналото и настоящето?... Политическите учреждения загинват, но душата на народа остава жива, с всичките си добри и лоши проявления... Историята се движи по един неизблжим закон, във връзката на събитията има страшна логика. Историята на миналото е едно огледало, което обеснява настоящето и отразява бъдещето... Тя е пълна с дълбока поучителност.

Иван ВАЗОВ

1.

"Националният въпрос" за всеки народ, по всяко време е подсъзнателно съществуващ в неговата най-интимна целостна същност, като стремеж, като воля и винаги като една тревога. Като възнение, което обхваща всеки човек, комуто предстои важна работа. Като вяра, която окриля хората, тръгнали задружно към някаква далечна, но хубава цел. Като енергия за творчество и за добри дела.

Всяко време се характеризира със своите особености и по всяко историческо време "националният въпрос" приема съответни измерения.

За хан Аспаруховите българи, "Националният въпрос" се е свеждал до изпълнение на великата задача да се установят трайно, тук, на Балканския полуостров. Нито повече, нито по-малко. Как, по какъв начин е трябвало да се изпълни тази съдбовна повеля е било вече друг въпрос. Въпрос на национална тактика или на "национална програма".

Както "националният въпрос" така и националната тактика или програма са винаги дълбоко народностно или национално мотивирани и произтичат от нравствената или

духовна същност на всеки народ, независимо от това, че причинно са обусловени от обективно съществуващи закономерности и условия.

В случая с Аспаруховите българи, изпълнението на техният нацио-нален проблем, би могъл да се извърши по няколко начина:

1. Чрез категорична военна победа над Византия и смазване на всяка съпротива от страна на населението в завладените територии.

2. Чрез съгласяване да бъдат васално подчинени на византийския император, срещу правото да се заселят в земите му.

3. Чрез победа над Византия и конфедериране със заварените славянски племена в рамките на една независима, обща, българска държава.

Аспаруховите българи избират третия начин и създават първата европейска конфедерация. В създадената държава българската родова, теократична (от Бога поставена) монархия установява най-демократичният режим в света при абсолютна религиозна търпимост. Този феномен е недостатъчно осветлен от историческата наука, но той не би могъл да се осъществи ако завоевателите не притежаваха една най-висша държавническа култура и нравствено съзнание за свободата, като висше човешко благо за всички хора, произтичащо от дълбините на техните души, от етиката на българския дух.

За княз Борис I, "националният въпрос" става много по-сложен. Основната задача е изпълнена. България е вече трайно установена в европейския югоизток. Но грижите за запазване на границите на обширната държава от набезите на различни племена и враждебни народи стават все по-големи. От друга страна, създаването на една единна народност от всички етноси в държавата обединени около българския народ, основател на държавата като спонтанен етнокултурен процес е бил навлявал вече в заключителната си фаза. Необходимо било да се премахнат всякакви вътрешни противоречия, като разликите в отделните религии, изповядвани в държавата, но не толкова от вътрешни, колкото от външно политически съображения. Приемането на християнството в същност обезпечава сигурността на южната българска граница - от към Византия, най-опасният враг на държавата. В този момент, пред националната програма е стояла важната задача: да се извоюва самостоятелност за българската църква и писменост за богослужението.

И двете задачи от националната програма княз Борис I изпълнява по-възможно най-добрият начин, като велик дипломат и

националист. "Чудна е съдбата на българския народ! Възкликва в една записка до царя, граф А. П. Толстой, той послужи като повод за разрив между Цариград и Рим"¹⁷

Само три години след обръщането на княз Борис I към папата и след идването на неговите епископи да уреждат българската черква, на Константинополския събор през 869-870 година, този инцидент се разглеждаше като спор между римската и цариградската църква, а българските представители заели привидно пасивно и неутрално становище - нека съборът определи към кого принадлежим, към Изтока или към Запада - за велико изумление на римските легати, които смятали въпроса решен, след като Борис I се беше вече обърнал към папата. Станало е ясно, че играта е с трима, че в спора има три страни, всяка от които има свои сметки, че Борис I в своите дипломатически ходове, скрити зад църковна форма, търси независимост не просто от Византия, но и от Рим, не просто от Рим, но и от Византия, търси я отвсякъде, откъдето може да я намери и получи...¹⁷

Друга е била главната задача която е стояла пред българския народ по време на робствата.

Във различните периоди от съществуването на българската държава на Балканския полуостров обаче обединението на всички етнически групи влизаци в пределите на българското национално пространство под скиптъра на българските царе е бил първостепенна цел.

Изключително важен по историческите си последици, казва Д. Ангелов¹⁸ е преди всичко процесът на включване на многобройните славянски племена от Мизия, Тракия и Македония в пределите на българската държава, започнала още от времето на Аспарух и завършил при управлението на Симеон. С това се затвърдяват устоите на българската държавност и се консолидира окончателно българската народност.

Този процес е недостатъчно изследван от нашата историческа наука. Във всеки случай той не е и достатъчно добре обяснен. Обикновено като главна причина се изтъква упадъкът и слабостта на Византийската империя. Всъщност, този процес е бил най-прогресивният и революционен за епохата си, защото:

1. В началните десетилетия, заменя авторитарния, с тежка данъчна тежоба за населението византийски режим с един демократичен и либерален строй, без вмешателство на държавната администрация в стопанската дейност на различните племенни и родови образувания.

2. През всички периоди този процес е имал национално

обединителен характер, обусловен исторически от създадените връзки между коренното население и настанилите се през различни времена още от V - VII век компактни български маси, в това число и настанилите се в югозападната част на Балканския полуостров (около дн. гр. Битоля - Керамсийско поле) прабългари водени от кхан Кубер (685 г.)

3. През всички периоди, българските етнически групи са били носители на една изключителна висока материална и духовна култура. Само така може да се обясни тяхното духовно оцеляване всред настанилите се преди тях славянски племена и местно тракийско население. Това е единственото обяснение и на феномена "Българска култура" създадена в следващите исторически времена, защото от "нищо" "нещо" не може да се създаде. Друг е въпросът, за приносът на Славяни и Траки в тази култура.

2.

Епохата на Възраждането, т.е. времето между ранните наченки на една духовна революция, и първото тържество на националната идея чрез основаването на Екзархията, е богата с най-ценни откровения на българския дух, пише Михаил Арнаудов, в "Българското Възраждане" (1944 г.) **"Истинско престъпление пред народа ни бе, ако толкова общественици у нас, застрастени в гребното фракционно съперничество или лишени от исторически усет, обрекоха на забрава опита на миналите поколения, всички техни идеи и колективни прояви способни към едно неизбежно нагаждане към новите моменти и задачи - да укрепят надеждите ни за по честито бъдеще, да ни възпитат за взаимна търпимост, да ни обединят, въпреки неизбежните различия по много въпроси, в ЕДНА БЪЛГАРСКА ВЯРА, В ЕДНО НАЦИОНАЛНО СЪЗНАНИЕ, което никакви превратности не биха могли да убият"**

Да не губим почва под нозете си, пише, пак там, проф. М. Арнаудов, и да постоянствуваме в самоотбрана срещу враговете, които искат да ни смажат, като ни притискат от вси страни и подклаждат разединението помежду ни, е повелителен дълг на всички българи, щом помнят урока на водачите си от миналото.

Този урок може да се сведе към няколко главни точки:

Първо, налага се да държим будна, да браним непоколебимо народната си чест, както я чувствуват дълбоко и Паусий, и Априлов, и Раковски и Ботьов...

Вторият съществен завет на българското Възраждане: да

раз-читаме преди всичко и неизменно на собствената си доблест и собствената си предвидливост. Така учеше по рано и Раковски, откак бе изпитал за своя сметка измяната и егоизма на чуждите народи...

Трети велик завет на Възраждането се явява ДУХОВНОТО ЕДИНЕНИЕ НА НАРОДА НИ...

Към тези думи на М. Арнаудов, ние не можем нищо да отнемем, пише Тончо Жечев в своята голяма книга "Българският Великден или страстите български"

3.

Заветите на Възраждането и Заветите прозиращи през хиля-голетният "ПЪТ НА БЪЛГАРИЯ", представляват единствената исто-рически създадена основа, върху която следва да се изгради съвременната концепция по националния въпрос.

Характерна отлика на този въпрос може да се формулира по следния начин:

- Да гържим будна и да браним от всякакви посегателства националната си чест и достойнство. Да възродим българската вяра, самочувствие и съзнание в непреходните нравствени, държавно-творчески и културни ценности на българската нация - нация на духа и на древна цивилизация.

- Да разчитаме преди всичко и неизменно на собствената си доблест, предвидливост и интелигентност; да съхраним и възродим вроденото си трудолюбие, физическа устойчивост и исторически оптимизъм,

- Да обединим в едно единно духовно пространство целокупната българска нация,

- Да съхраним, отстояваме и утвърждаваме независимостта, целостта и мощта на българската държава - най-скъпото достояние, което притежаваме, в политическо, икономическо и духовно отношение,

- Да съхраним, възродим и предадем на бъдните поколения чистотата и красотата на българската природа, майка и хранителница на

нацията,

- Да създадем най-добри условия за съзидателен творчески труд и всеотдаен личен напредък и щастие за всички български граждани и да се подпомагат всички, които не могат да решават сами, в достатъчна степен, личните си проблеми, съгласно на великия хуманен принцип на националната солидарност. Да няма българин без работа, да няма огнище без огън, да няма сърце без надежда. Да се възпитава нация от личности, творци и войници в непреходните общочовешки ценности и религиозни добродетели.

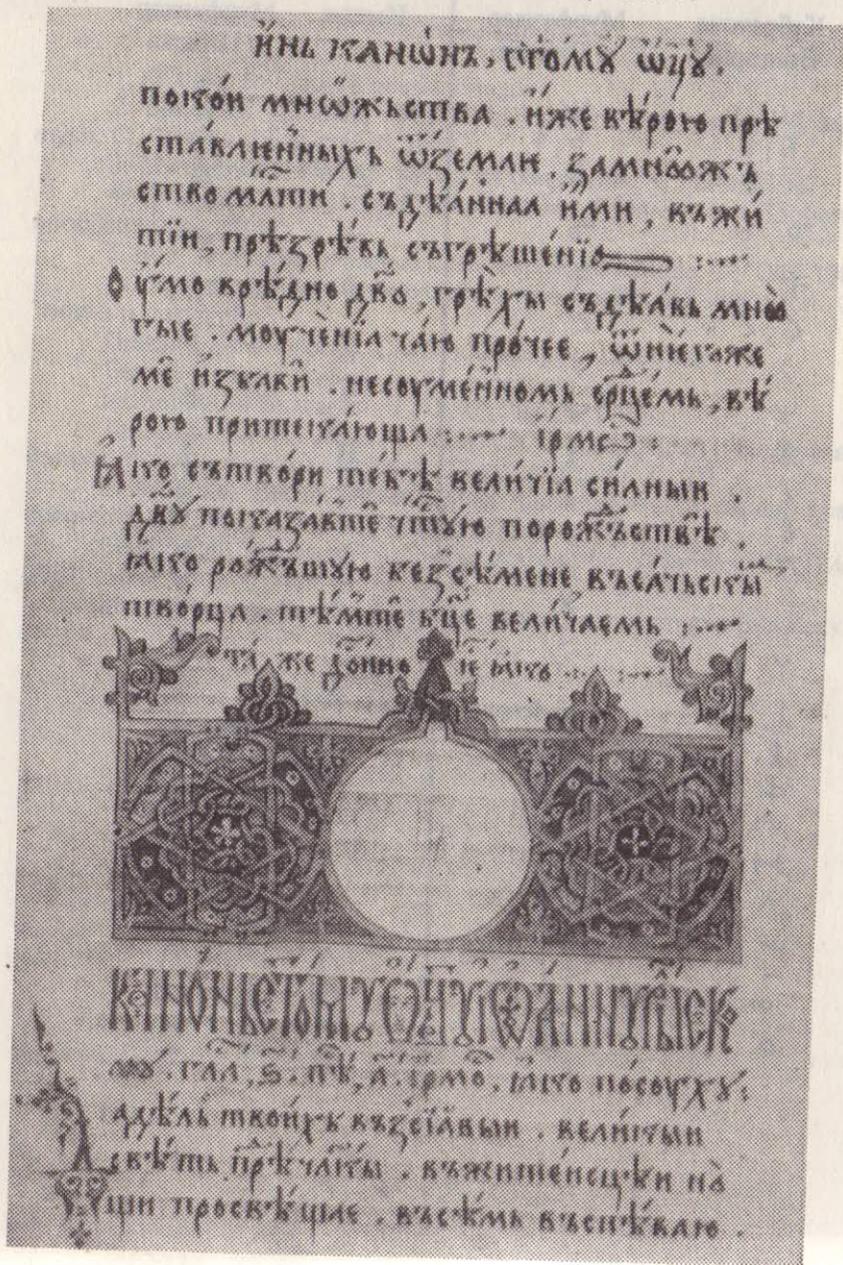
Прагматичните измерения на тази концепция са предмет на НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА.

КНИГОПИС

I. Подбрана литература

1. Рийч, Робърт, Трудът на нациите, Университетско издание "Св. Климент Охридски", София, 1992.
2. Шпрангер, Едуард, Психология на юношеската възраст, 1930
3. Съсьлов, Д. Д., Пътят на България, С., Прогр. п-ца, 1936
4. Клайнер, Блазиус, История на България, Изд. на БА, С., 1977
5. Бояджиев, Стоян, Съществува ли македонската нация, С., Издание на БМРО-СМД, 1991, фототипно изд. от първото издание през 1940 г.
6. Генчев, Н., Българско Възраждане, С., "ОФ", 1988
7. Stapel, Wilchem, volksburgerliche Erziehung. Hambourg, 1928
8. Lasarius "Was husst national?" Berlin 1880
9. Рутковски, Щенсел фон Л., Що е народ, С. "Нова Европа" (год. II, редица III, книга 1/1943.
10. Мерджанова, Ина, Учението за Християнското всеединство на Владимир Соловьев, С., в-к "Литературен форум" (нова христоматия), (1 май, 1991 г.)
11. Лагарде "Що е народ" вж. т. 9
12. Шпан, Отомар, "Що е народ" (т. 9)
13. Генчев, Н., Българско Възраждане (т. 6)

ЗА ПРАВОТО НА НАЦИЯТА

НАЦИОНАЛИЗМЪТЪ КАТО КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКТОРЪ

Тази статия бѣ написана въ разгара на „вѣчното приятелство“ съ Сърбия, което за нашето правителство е било, вѣроятно, политически modus vivendi, но за сърбитѣ бѣше срдство да се пречупи българският национален духъ и така да се улесни задачата на „интегрална Югославия“. При съществуващата тогава цензура върху печата, борбата съ сръбството бѣ трудна.

„Въ началото на 19-ия вѣкъ, пише Иречекъ, българският народъ, лишенъ отъ политически и църковенъ животъ, до такава степенъ бѣ изгубенъ за Европа, че трѣбвало отново да бжде откриванъ. Дори ученитѣ, които се занимавали съ сравнително езикознание на славянскитѣ езици, дълго време се трудѣли, докато получатъ що-годе удовлетворителни сведения за свойствата на българския езикъ. Въ 1926 година голѣмиятъ славистъ Шафарикъ не знаелъ нито една българска книга и не знаелъ точно въ кои земи на Османската империя се говори български.“

Но въ сждото време, когато културна Европа бѣ се примирила съ националната ни смъртъ, българският народъ извърши едно чудо — той възкрѣсна изъ собствената си пепель и развихри неподозирани творчески сили. Въ нѣколко десетилѣтия той се оформи напълно като народъ и високо заяви на свѣта своето право за политическа независимостъ.

Нашето възраждане е блестящъ примѣръ за великата творческа мощъ на национализма. Всичко, що днесъ притежаваме като здрава културна ценностъ, ние дължимъ нему. И други поробени народи сж се възраждали, но подвигътъ на българския народъ е така духовно углѣбенъ, така стремителенъ и така богато осветенъ отъ саможертва, че и днесъ извиква възторгъ у чужденцитѣ, които за пръвъ пжтъ чуватъ нѣщо по-конкретно за България. А не е случайно и това, че отъ нѣколко години насамъ и ние сами четемъ и го-

воримъ за възраждането тъй много, както никога другъ пжтъ. Съ своя инстинктъ народътъ чувствува, че се е отдалечилъ отъ възраждането, че връзкитѣ на народността ни единство се разхлабватъ, че между насъ, съвременницитѣ, и заветитѣ на дѣдитѣ ни, се е явила пукнатина, която всѣки день расте и се превръща въ пропастъ.

Съ своя инстинктъ народътъ търси спасение и обръща очи назадъ къмъ великото си минало. Заблудени по невѣрни пжтища, ние протѣгаме ржце къмъ великитѣ сѣнки на възраждането и търсимъ да ни подадатъ ржка. Тогава щѣхме да загинемъ като народъ, ако не бѣхме намѣрили сили за подвигъ. Не стоимъ ли сега предъ прага на ново възраждане?

Дѣлото на Паисия опредѣли съдържанието на възраждането ни: **чистъ, затворенъ въ себе си, национализъмътъ и религиозна вѣра въ силитѣ на народа.** Съ незначителни отклонения, всички дейци-възродители бѣха проникнати отъ тази насока.

По своето съдържание, възраждането отговаряше напълно на названието си — пробуждане, възвръщане къмъ новъ животъ съ собствени сили и срѣдства. Всичко потрѣбно за единъ осъзнатъ културно-националенъ животъ българскиятъ народъ намѣри въ себе си. Вѣковниятъ сънъ се оказа продължителна почивка, която е събирала неизтощимъ запасъ отъ сили. Униженията закалиха националната гордостъ. Дълбокото невежество се превърна въ гладъ за просвѣта. А липсващитѣ проявени навнѣ ценности народътъ намѣри въ своята богата и феерично освѣтена отъ фантазията му история.

Цѣлата наша книжнина отъ онази епоха се характеризва съ **удивителна национална чистота.** Поети, пѣснотворци, разказвачи, драматурзи, историци, езиковеди, педагози, публицисти — всички, безъ изключение, намиратъ материалъ въ народния битъ. Народната цѣлина имъ дава всичко необходимо и имъ се вижда неизчерпаема рудница. И ако нѣкоя чужда ценностъ трѣбваше да бжде възприета, тя предварително биваше хвърлена въ българската пещъ, гдето добиваше ново съдържание и нова форма.

Цѣлата политическа дейность на възраждането се развиваше подъ знака на **народността единство.** Националниятъ принципъ се схващаше отъ нашитѣ възрожденци въ неговата класическа чистота: **всички земи, населени съ българи, трѣбва да принадлежатъ на бждещата българска държава** — въ това отношение не сж допустими никакви ком-

промиси. Чорбаджии и хъшове имаха една и сжще цель, само методитѣ имъ бѣха различни.

Вѣрата въ силитѣ на своя народъ бѣше мистично углѣбена и непоколебима, както вѣрата въ Бога. Шепя юнаци отиваха въ планината, за да сплашатъ султана; възстанало село поставяше черешово топче, за да срещне аскера; раята ставаше съзаклятникъ; Ботевъ вѣрваше, че съ една искра ще запали половинъ България. Тия подвизи, и още хиляди безименни, сж немислими безъ религиозна вѣра въ правотата на дѣлото и въ собственитѣ сили.

Два исторически факта заслужаватъ да бждатъ напомнени. Следъ Кримската война и Парижкия миръ, културна Европа бѣ осѣдила българския народъ на вѣчно робство, а Русия се затвори въ своитѣ граници, за да лѣкува ранитѣ си. Българскитѣ възродители загубиха вѣра въ руската помощ, но нито за мигъ не се отчаяха. Тѣ взеха въ свои ржце освободителното дѣло, разчитайки само на народнитѣ сили. Сжщо такава самостоятелность и самовѣра наблюдаваме и въ развоа на църковната борба: на нѣколко пжти нашитѣ деятели сж действували противъ волята на Русия или на други внншни сили, вѣрвайки повече на своя разумъ, отколкото на чужди съвети, надѣвайки се повече на простия народъ, отколкото на европейскитѣ дипломати.

Народътъ и водачитѣ му имаха еднаква цель и еднаква вѣра въ себе си. Единението бѣше пълно. Но то не трая дълго.

*

Още съ основаването си, новата българска държава се отклони отъ насоката на възраждането. Политическитѣ събития спомогнаха за това, но ржководещитѣ личности не намѣриха въ себе си достатъчно сили да противостоятъ на изкушенията, да надвиятъ себе си и да служатъ на общото народно дѣло съ предишната готовность за саможертва. Западниятъ индивидуализъмъ и придружаващитѣ го тайни политически пороци бурно нахълтаха въ довѣрчивата душа на българина, който, отъ хъшъ и съзаклятникъ, трѣбваше да се превърне въ тънъкъ политикъ и лояленъ гражданинъ. Тъкмо тоя завой ние не можахме да извършимъ, безъ да измѣнимъ на заветитѣ на възраждането. И отъ тамъ започнаха нашитѣ нещастия.

Светата и непоколебима вѣра въ **народното ни единство** се разпали за последенъ пжтъ въ черквата Св. Никола,

гдето едно самостоятелно „Общонародно събрание“ заседаваше едновременно съ официалното Учредително народно събрание. Трепетният условия за възвръщането на ограбените части от общото отечество скоро се превърнаха във агония. Въ стените на официалното събрание, под натиска на руския императорски комисарь, „общонародният въпрос“ бѣ изоставенъ, макаръ и съ трогателна резигнация*). Голѣмитѣ национални идеали бѣха затворени въ тѣсните граници на новото княжество. Главната ось на възродителното движение бѣ счупена.

Старото различие между хъшове и чорбаджии, между млади и стари, между два свѣтогледа: революционна напредничавост и умѣренъ консерватизъмъ — се разрази въ явна вражда по поводъ на разглеждането и гласуването на Търновската конституция. Бившите хъшове, сега обединени подъ западняшката фирма „либерали“, нанесоха пълна победа надъ бившите чорбаджии, които съ гордостъ приеха името „консерватори“, т. е. умѣрени, еволюционисти. Епохата бѣше такава — въ Западна Европа и всрѣдъ напредничавата руска интелигенция — че либерализмътъ се величаеше като най-голѣмото политическо благо на човѣчеството.

Консерваторитѣ бѣха победени, но не и унищожени. Победени, тѣ станаха по-опасни, защото се почувствуваха откъснати отъ новосъздадената държава. Нейната конституция не бѣше тѣхна. Мнозинството отъ народа трѣгна съ либералитѣ, и консерваторитѣ се почувствуваха отчуждени и отъ него. Историческата действителностъ срути народността идеалъ на възраждането — съединителното звено бѣ скъсано. Раздвоението на българския народъ бѣ завършено и формално установено.

Двата свѣтогледа, двата метода на хъшове и чорбаджии, вече нѣма да вървятъ къмъ една и съща цель, макаръ по различни пѣтица, както презъ възраждането. Дветѣ половици на българския народъ вече се изправиха една срещу друга, като враждуващи сили.

Управниците бѣха се отчуждили отъ народа, защото не му дадоха това, което той очакваше отъ тѣхъ; защото все повече и повече преставаха да го познаватъ въ неговитѣ настроения, желаня и нужди: защото интереситѣ на из-

*) Вж. „Историята на Търновската конституция“, стр. 105: „Общонародниятъ въпросъ и дветѣ събрания“, и стр. 109: „Общонародниятъ въпросъ въ Учредителното събрание“.

вестни чужди държави въ нѣкои случаи ги занимаваха по-интензивно, отколкото най-голѣмитѣ народностни интереси на България; защото партийното озлобение уби у народа вѣрата въ справедливостта и въ силата на гражданската добродетель. Най-после, подозрението въ корупция помрачи уважението на воденитѣ къмъ водачитѣ.

Ржководната политическа интелигенция отдавна забеляза, че се е отдалечила отъ народа. Но какво направи тя, за да скъси разстоянието? Най-правилно бѣше: ученитѣ синове да отидатъ при своитѣ бащи и по-простички близки, за да имъ занесатъ огъня и свѣтлината на културата, да ги издигнатъ, да ги приближатъ до себе си. Най-правилното бѣше управницитѣ да се върнатъ къмъ личнитѣ добродетели, къмъ спартанството на народнитѣ водачи отъ възраждането. Но това бѣше трудно дѣло. И ржководната интелигенция предпочете най-лесния, макаръ и плѣзгавъ пѣтъ — демагогията.

Почнаха да ласкаятъ народа, да го увѣряватъ въ своята предана и безкористна служба, да му обещаваатъ златни планини, да му се кълнатъ въ неизмѣнна любовь и вѣрность. Народътъ отначало повѣрва на изкустнитѣ витии, но скоро се разочарова. И къмъ старото си мнение за своитѣ ржководители прибави още нѣкой и другъ живописенъ епитетъ.

Но демагозитѣ не се отчайваха. Тѣ искаха „на дѣло“ да докажатъ на народа, че го обичатъ и зачитатъ. Реалното доказателство въ сжщность бѣше **само формално: по закондателенъ редъ да дадатъ повече политически права на народа**, да се разшири народовластието, защото, само когато почиълъ самъ да се управлява, народътъ щѣлъ да се управлява както трѣбва!

Такава е основната подбуда на нашата формална демократия. Доиде време, когато дори Търновската конституция, най-демократичната на свѣта по онова време, се видѣ на политичитѣ недостатъчно народовластническа. Въ 1912 г. ние въведохме пропорционалната избирателна система, която се превъзнесе отъ западнитѣ индивидуалисти като най-демократичната, като най-вѣрна изразителка на народната воля. На друго мѣсто подробно съмъ разгледалъ сжщността на избирателното право и на народното представителство, както и добритѣ, и лошитѣ страни на пропорционалната система; тука само ще спомена, че европейската държавноправна наука бѣ установила, че съразмѣрната система давайки възможность и на малцинствата да бждатъ предста-

вени въ парламента, поощрява партийното раздробление. Множеството малки и слаби партии създават политическата корупция (партизанщината), хвърлят народни групи едни срещу други, изтощават силитѣ имъ въ безплодна борба, раздѣлятъ държавата на периметри — нѣкакъвъ новъ феодализъмъ, срещу който автоматично се надигатъ течения за централизация и единство.

Множеството политически партии сѣ общопризнато зло. Тѣ сѣ гибелта на парламентарното управление; защото тѣ даватъ пѣстъръ по съставъ парламентъ, неспособенъ да излъчи еднородно и силно правителство. Тѣко тази слабостъ на пропорционалистичнитѣ парламенти е прѣката причина за кризата въ парламентарната демокрация.

Науката бѣ предупредила, че пропорционалната избирателна система ще опропасти либералната демокрация, че тая система е наистина логически завършекъ на демокрацията, но и нейнъ исторически край. Тѣзи трезви мисли бѣха заглушени отъ врявата на демагозитѣ. Не хладна мъдростъ, а евтими фойерверки бѣха нуждни за изолираната управляваща интелигенция, за да спечели временната благодарностъ на народнитѣ маси, макаръ да имаше опасностъ, че тия фойерверки ще предизвикатъ пожаръ.

Когато въ 1912 год. ние въведохме пропорционалната система, тя бѣ възприета само въ Белгия, Сърбия, Вюртембергъ, Финландия, Швеция и три швейцарски кантони. И най-важното: на нея всички гледаха като на политически експериментъ. Въ повечето отъ назованитѣ държави тя бѣ въведена само частично и много предпазливо, за опитъ. Белгийскитѣ избори бѣха предложени на всестранни научни изучвания. Резултатитѣ бѣха спорни. Но всички тия резерви не спрѣха нашитѣ управници — тѣмъ бѣ необходимо да докажатъ на народа, че го зачитатъ, че искатъ да управляватъ съобразно неговата неподправена воля. И когато сѣдбоносната реформа се провеждаше, никоя партия не посмѣ да се обяви противъ, отъ страхъ, че ще бѣде обявена за народенъ врагъ.

Така неискрената или формална демокрация ни доведе до преврати и до кратко или продължително спиране на Търновската конституция, до отстраняването на всѣкакви избори. Най-големиятъ недѣгъ на либералистичната демокрация е, че тя е чисто нумерическа. Статистиката на изборитѣ ни разкрива куриози отъ формалистика и самоизмама.

Докато управляващата политическа интелигенция трѣбваше да плаща тежка данъ на демагогията, какво правеше другата интелигенция? Волно или неволно, тя, въ гражданото си мнозинство, следваше общата нанадолна пжтека и се приспособяваше. Поради характера на образованието, и възпитанието си, тя стана службогонка. Постоянното търсене на служби и повишения я направи най-добрата клиентела на властницитѣ и демагозитѣ. Започна надпреварване и престараване. Голѣмото предлагане предизвика малонадаване. Общото нравствено ниво се принизи, а народътъ почна нажсо да отсича, че „и тѣ сѣ като другитѣ“. Откъсната отъ здравия дѣнеръ на народната цѣлина, интелигенцията се люшкеше отъ буритѣ като клонитѣ на голѣмо дърво, или се увличаше подиръ политическитѣ вѣтрове като откъснати листа. Поетитѣ на възраждането пѣха на народа си или сами на себе си, като птичкитѣ въ гората. Бачо Киро, Чунтуловъ, Славейковъ не чакаха специална награда — стигаше имъ да каже нѣвга народътъ: умрѣ сиромашътъ за правда и свобода!

Но приспособяването не е най-големото зло. Ако е нужно да се живѣе, позволено е, човѣшко е, да се прислонишъ. Но сѣ цената на каква нравствена жертва — ето най-важното. Не еднажъ мислители-поети сѣ ставали народни водачи, макаръ да не сѣ се занимавали сѣ политика по занаятъ. Такива бѣха Ламартинъ Юго, Некрасовъ, Петьофи, Фихте и Кьорнеръ. Кой е нашиятъ поетъ или мислителъ-водачъ отъ следосвободителната епоха? И липсата тукъ не показва ли, че цѣлата наша духовна култура се е отдалечила отъ народната маса толкова много, че само една свръхчовѣшка сила би могла да скѣси разстоянието?

Една отъ главнитѣ причини за това отдалечаване се крие въ погрѣшната просвѣтна политика отъ самото начало на третото ни царство. Чрезъ освобождението си българскиятъ народъ изведнѣжъ излѣзе отъ мрака на петвѣковното робство и се намѣри лице срещу лице съ културна Европа. Слънцето на западната и на руската култура го заслѣпи. Но той бѣ закаленъ въ борбата; и сѣ свойствената му упоритостъ трѣгна да догони напредналитѣ народи. Жаждата за просвѣта бѣ стихийна. България бързо се покри съ училища. Всичко европейско, безразлично какъ е сготвено, се поглѣщаше жадно. Безразлично бѣ и какъ се асимилира. Въ нашата художествена книжнина се срѣщатъ симптома-

тични страници за „криворазбрана цивилизация“. Но тия симптоми не спрѣха вниманието на управляващитѣ, макаръ кривото разбиране да показваше, че има нѣщо криво поставено въ образователната система на държавата.

Новата държава имаше нужда отъ хиляди чиновници и тя възложи на училищата си да ѝ ги подготвятъ. Отначалс вървѣше добре, но когато нуждата бѣ задоволена, производството на кандидатъ-чиновници, все пакъ, продължи. Яви се свръхпроизводство на интелигенция, което е не само у насъ, но и навсѣкжде, предпоставката за малонадаване, за унизително предлагане, за нравствено понижаване. Къмъ професионални училища се втурнахме едва напоследъкъ, съ грамадно закѣснение и въ време на стопанска криза, което значи — въ време на лошъ пласментъ на занаятчийското производство.

Независимо отъ неблагоприятното прилагане на интелигентския трудъ, нашата обща култура има още единъ, поголямъ и основенъ, недостатъкъ: тя е полунационална, да не кажемъ неопредѣлена, международна.

При бързината, съ която нахлуваше у насъ европейското културно влияние, нашата българска култура не можеше да не бѣде подражателна. Ние не само подражавахме, но се надпреварвахме да вземемъ частъ по-скоро най-новото отъ чужденцитѣ. Сякашъ се касаеше за общоважима техника, а не до духовенъ материалъ. Този нашъ старъ навикъ не ни е оставилъ и до днесъ. Ние сега подражаваме въ всичко — отъ парижката мода до формитѣ на управлението.

Нашитѣ училища и днесъ сѣ препълнени, както преди 50 години. Само че днесъ тѣ сѣ много повече, а къмъ тѣхъ сѣ прибавени единъ университетъ съ 7 факултети и около 7000 студенти, плюсь три академии и единъ свободенъ университетъ. Това е доста много за единъ беденъ 6 милионенъ народъ. Но поне да бѣше учението чисто национално; да бѣха поне училищата мостове между простия народъ и интелигенцията! А, напротивъ, ние наблюдаваме, че между него, народа, и ученитѣ негови синове отдавна е настѣпило отчуждение, което расте.

Като подражателна и съ международна окраска, нашата култура не е национална въ строгия смисълъ на понятието. Ние не смогваме да побългаримъ ценноститѣ, които, по необходимостъ, и по задължение, заемаме отъ вънъ. И нашата интелигенция става поевропейчена, но наполовина, защото ни липсватъ много предпоставки за пълно приобщаване. И

се идва до онази излишна и опасна категория, която се нарича полуинтелигенция. Лишена отъ здрави познания, тя е пълна съ енергия. Тъкмо тя е най-гърсената отъ партизани-тѣ, поради своята безогледностъ и безкритичностъ. Условията на нашия политически животъ помогнаха на тази полуинтелигенция да стане политически факторъ. Резултатитѣ не трѣбва да ни учудватъ.

Народътъ се разочарова отъ всички партии. При гореизложенитѣ предпоставки, това трѣбваше да се очаква. Недовѣрието къмъ управляващитѣ се пренесе и върху самата държава. Настѣпи най-лошото: отчуждение между народъ и държава, а следъ това и отрицание на държавата отъ тия, на които тя трѣбваше да се крепи. Тѣй се разчисти почвата за тия крайни политически учения, които довършиха опустошенията въ народната душа. Тѣй се създадоха и условията за отчуждението на селото, гдето народътъ ни все още оставаше привързанъ къмъ своята традиция — отъ града, съ неговата „европейска“ лѣжекултура, и за стихийната омраза срещу „гражданитѣ“, тѣй умѣло използвана отъ безскрупулни демагози. Малцина виждаха, че спасението е въ синтезата на идеитѣ и въ обединението на силитѣ, въ името на единната нация. Колкото по-бързо, толкова по-добре.

*

Неджзитѣ на нашия културенъ и политически животъ не трѣбва да ни обезсърдчаватъ. Отъ тѣхъ сѣ страдали и други народи. Злото е поправимо — това ни учи и нашата история, стига да умѣемъ да я четемъ и разбираме.

И срѣдновѣковна България е имала нѣколко невѣроятни въздигания и сѣщо тѣй невѣроятни бързи падения, както сегашна България, съ нейния бързъ културенъ напредъкъ, съ нейнитѣ блѣскави военни победи и тежки погроми. Върѣпки всички премеждия, българскиятъ народъ уцѣлѣ и държавата възкрѣсна изъ народнитѣ недра.

Търсейки причинитѣ на нашата слабостъ въ миналото, единъ нашъ ученъ*) съ проникновенъ погледъ открива, че основната причина е била бързото и безкритично възприемане на византийската култура следъ похристиянчването на българитѣ. Борисъ и Симеонъ сѣ съзнавали, че трѣбва да

се създаде и българска книжнина, българска духовна храна за новите християни, и сж открили знаменити на времето си училища. Но въ наложената от обстоятелствата бързина учителитъ едва сж могли да превеждатъ книги отъ византийски и да ги приспособяватъ за нашитѣ нужди. Царскитѣ и болярски синове се учели и възпитавали въ Цариградъ. За срѣдновѣковна България Византия е била сжщото, каквото е Европа за новоосвободена, па и днешна България.

Пропити отъ изкуственъ византизъмъ, нашитѣ царе и боляри сж били отчуждени отъ народа. Връзката между маситѣ и държавата е била формална — и затова се скжвала лесно, при най-критическитѣ натягания. Богомилството е било не само социално и религиозно, но и националистично движение: то е било протестъ на запазилия своя битъ народъ срещу византизма на управляващитѣ. Самуиловото царство въ Македония отхвърли сж фанатизъмъ всичко византийско; народътъ сж сърдце се прилепи къмъ своя царъ и даде възможностъ на Самуила да развие сили, каквито следсимонова България не би могла да излжчи.

Сърбитѣ, които нѣмаха прѣко съседство съ Цариградъ, бѣха по-малко засегнати отъ византийската клтура и запазиха по-добре отъ насъ своя народностенъ битъ. Затова тамъ амплитудитѣ сж по-малки и отчуждението между управници и простия народъ не е тъй голѣмо. Сръбската ржководна интелигенция отрано схвана, че силата на малкото княжество е въ народното единство. Културата бѣ подчинена на това единство и на историческата мисия, която сръбскитѣ духовни водачи вѣрваха, че е предопредѣлена за тѣхния народъ. Тамъ всичко е подчинено на предварително опредѣлена политика. Дори положителни науки като история, етнография и география. Затова сръбскитѣ народъ се оказа по-способенъ да се справя съ изпитанията, по-издържливъ духовно и съ знаменити, но и опасни за другитѣ, асимилаторски способности.

Богомилството, схванато правилно, може да ни поучи за ереситѣ, които сж обхванали частъ отъ народа ни сега. И богомилството отричаше държавата, властницитѣ и официалнитѣ културни ценности, защото тѣ бѣха чужди на народнитѣ маси.

Въ разгара на богомилството се появи голѣмата фигура на св. Ив. Рилски. Но, вмѣсто да се втурне въ борба съ злото и да спасява загиващото царство, най-достойниятъ отъ всички български синове на времето предпочете добровол-

ното изгнание и самотата на Рилската пустиня. Царь Петъръ, изпълненъ съ тревожни предчувствия, дойде отъ Преславъ въ Рила, за да говори съ стария мждрецъ, да го помоли за съветъ и подкрепа. Но отшелникътъ дори не прие да се яви предъ последния преславски царъ. Дали е предвиждалъ, че всичко е напусто, или не е искалъ да се откжсне отъ своята нирвана?

Нѣма ли и днесъ такива отшелници?

Неправилното ориентиране на нашето държавно устройство, на политиката и образователната ни система, проявява най-ярко лошитѣ си резултати въ наши дни, когато всички тѣзи три области се намиратъ въ остра криза. На нашето поколѣние се падна злата участъ да понесе грѣховетѣ на бащитѣ и дѣдитѣ си, но нему се падна и историческата мисия да сложи начало на новото възраждане.

Народитѣ не умиратъ, освенъ по собствено желание — тѣ се самоубиватъ. Тѣхната смъртъ е денационализирането, а то е невъзможно безъ съгласието, малодушието или пораженската леност на жертвата. Днесъ българскитѣ народъ е застрашенъ. Не само държавата. Ако въшната опасност не може да бѣде отстранена, може да бѣде заздравенъ народниятъ организъмъ, да бѣде увеличена съпротивителната му сила.

Единственото срѣдство е национализмътъ въ всичкитѣ му прояви. Това значи връщане къмъ заветитѣ на възраждането. Това значи ново възраждане. Срѣдствата сега ще бждатъ по-други, защото времената сж се измѣнили, но насоки и нравственитѣ ценности оставатъ сжщитѣ.

Въ държавното устройство — народътъ трѣбва да следва съ дълбока вѣра своитѣ водачи, както ги е следвалъ преди освобождението. Но водачитѣ сж длъжни да служатъ на народа съ сжщото себеотрицание, да живѣятъ съ народнитѣ идеали, да усѣщатъ остро неговитѣ болки, да се трудятъ за неговитѣ нужди. Умъ, за да проумѣятъ народа, и воля, за да осжществятъ неговата воля — ето какво е нужно на бждещитѣ водачи.

Политиката трѣбва да стане национална. Суверенитетътъ на държавата да се пази като символъ на национално достоинство. Ще ни уважаватъ чуждитѣ, когато се самоуважаваме ние самитѣ. Карьеризмътъ е най-невидимиятъ и най-опасниятъ червей на политическия животъ. Той го разяжда и опропаства. Властътa, казва голѣмиятъ държавоведъ на 16-ия вѣкъ Хюберъ Ланге, трѣбва да бѣде не почестъ, а бре-

ме; не заповѣдничество, а длъжностъ; не охолностъ, а призвание! Полуинтелигентията да си намѣри друго занятие и вече да не се бърка въ политиката. Демагогията да се заклеими като предателство. Отшелничеството на способнитѣ да се счита като измѣна.

Общата ни култура трѣбва да се национализира. Нашето да се работи и издигне до степенъ на общочовѣшката ценностъ. Каквото сме принудени да заемемъ отъ вѣнъ, нека, преди да го употрѣбимъ, да го прекараме презъ горнилото на българския духъ — само така то ще се освободи отъ вещевата, които сж добри за другитѣ, но сж отровни за насъ. Нашето възраждане ще ни бжде примѣръ. Презъ тази стрѣмна пжтека се измѣгнаха къмъ чиститѣ висини ония европейски народи, които се наложиха като народности и държавни индивидуалности. Малкиятъ швейцарски народъ презъ времето на Вилхемъ Тель; малкиятъ унгарски народъ презъ царуването на Йосифъ II, когато на мѣстото на отиѣнения латински езикъ народътъ настоятелно поиска да му се признае за официаленъ езикъ не нѣмския, а маджарския езикъ. Най-поучителна въ това отношение е Германия: националното самосъзнание презъ Наполеоновитѣ войни; отбраната отъ идиентѣ на френската революция и углжбяването въ себе си; въ наши дни германскиятъ народъ преживява ново възраждане: той напуска столѣтното влияние на римската цивилизация и се връща къмъ германизма, къмъ културата на старитѣ германски племена, не за да я вземе наготово, а за да хване нишката на правия пжтъ къмъ самия себе.

Нашата стара и нова политическа и културна история, нашата книжнина, нашитѣ технични постижения, животътъ на нашитѣ голѣми и заслужили общественици, граждански и военни — всичко трѣбва да бжде предметъ на научна разработка и на преподаване. Отъ досегашната история на факти трѣбва да се мине къмъ осмислянето на тия факти, къмъ една философия и социология на българската политическа и културна история. Въ изучването на миналото ще познаемъ себе си по-добре, отколкото ако се вираме въ вѣншната обвивка на живия си образъ.

Национализирането на нашата култура ще скжси разстоянието между простия народъ и интелигентията. Националната култура има това чудесно свойство, че е разбираема и за по-проститѣ, колкото и да е издигната. Чуждитѣ учения, особено тия на крайнитѣ отрицания, нѣма да намиратъ благоприятна почва въ душата на българина, защото душата

му ще бжде запълнена съ по-ценно съдържание. Та не затова ли тия учения толкова много се боятъ отъ национализма!

Когато се доближимъ до народа и му подадемъ дветѣ си ржце; когато му вдѣхнемъ вѣра и той трѣгне следъ насъ; когато го поведемъ по пжтя на общия, а не на своя интересъ; когато го обкржжимъ съ свѣлината на българската култура, която той ще вижда и ще чувствава като своя — тогава ще започне новото възраждане. Нова надежда, нови сили, непоздирани, както преди стотина години, ще бликнатъ отъ този обезвѣренъ по наша вина народъ. И малцината безумци, които днесъ разнасятъ между насъ отровното си слово — че България е слаба да сжществува сама, че българскиятъ народъ не може да се управлява самъ — ще замлѣкнатъ, за да не бждатъ убити съ камъни, като най-презрѣнитѣ грѣшници.

Преди сто и повече години българскиятъ народъ е билъ изгубенъ за Европа, споредъ думитѣ на Иречека. Но този забравенъ народъ възкрѣсна и развихри такива сили, че смая свѣта. И сега нѣкои очакватъ смъртъта, близка или далечна, не само на българското царство, но и на българската народностъ. Крайниятъ моментъ е вече дошелъ. Нашето поколѣние трѣбва да поеме кръста на новото възраждане и да се приобщи къмъ подвига на своитѣ дѣди. За нашето поколѣние нѣма срѣденъ пжтъ — то ще стане спасителъ или ще бжде гробокопателъ*).

(в. „Народна отбрана“ отъ 20 януарий, 11 февруарий и 18 февруарий 1937 г. Сжщата статия и въ в. „Родина“, броеве 242 до 247, отъ 1 януарий до 2 февруарий с. г.)

*) Последниятъ пасажъ подчертава политическата целъ на статията: борба срещу разяждащото сѣрбоманство, чрезъ укрепване на националния духъ.

Горе: Студенти на Соф. унив. "Св. Климент Охридски" от Македония дефилират пред Н.В. Цар Борис III (1942 г.)

Долу:
Освобождението на Добруджа (1940 г.)
Български войски посрещани в Балчик

СВ.СВ. КИРИЛ И МЕТОДИ 1941 ГОДИНА ...
Студент от Македония предава на сребърен
поднос кристално ковчежче със земя от
всички краища на Родината на Цар Борис III.

Тони Терзиева
Камелия Дигова -

из "Българският национален въпрос,
библиографски указател, София, Столична
библиотека 91

ЕТНОКУЛТУРНО ЕДИНСТВО НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОД

Системата на културата и отделните нейни компоненти по различен начин определят самоличността на участниците в историческия процес. Това се обуславя от многообразието на етнокултурните прояви на културната общност в отделните етапи от нейната историческа еволюция. При това особено важно е да се подчертае, че културната общност винаги и навсякъде се формира и реализира само в рамките на определена социална общност, която от своя страна по необходимост принадлежи на обществото като най-обща рамка на социалното битие на човека. В този смисъл етнокултурните процеси съставят етнокултурната структура на обществото.

Тази най-обща постановка ни подсказва една фундаментална историческа истина: изграждането на етнокултурното и етнографското единство на нацията е сложен, продължителен и противоречив процес. В него важна роля играят исторически, геополитически, икономически, културни и други фактори.

Българската национална етнокултурна и етнографска система е уникален синтез от взаимовлияния и взаимопрониквания на различни етнически, етнокултурни, етнографски, културно-битови, фолклорни, религиозни и други духовни общности, които в крайна сметка в своето единство и качествена определеност дават облика на съвременната българска нация. В това единство и исторически синтез многообразието присъствува като необходим елемент на нейното духовно възпроизводство.

Важно условие за по-нататъшното задълбочаване на националното единство е изучаването на етнокултурното и етнографското единство на българската нация - както като цяло, така и на отделни нейни съставки. Всеки опит да се пограничават изследванията в тази област е насочен срещу историческата истина.

Многочислените изследвания в далечното и близкото минало недвусмислено ни убеждават, че са съхранени много общи

белези в бита, материалната и духовната култура на всички групи и слоеве от народа ни.

Като специфична особеност в нашето развитие заслужава да се отбележи ролята, която религията играе в етнокултурния процес. По силата на определени исторически обстоятелства по нашите земи дълго време съжителствуват различни религиозни системи, които по свой начин дават отражение върху развоя на българската културна идентичност. Същевременно тази специфична особеност потвърждава извода, че смяната на религията не означава и смяна на националната идентичност, а смяната на една религия с друга не заличава автоматически и предишните религиозни вярвания и свързаните с тях обичаи, бит и традиции. Така е станало с християнството, което не е могло да заличи старите езически вярвания на българите. Така е и с исляма, наложен на част от българското население по време на петвековното османско владичество. С това трябва да се обясни синкретичният характер на религиозните вярвания на българския народ като цяло, което служи за добра основа на неговото културно и етнографско единство.

Наблюденията показват, че основните елементи на стопанската дейност, предметите на бита, украсата и цветовете, трудовете и битовите празници и обреди съставят не само структурата, но и съдържанието на това единство.

Преданията и легендите, приказките и поговорките, пословиците и гатанките, музикалният напев на песните - във всички тях се откриват съществени общи черти, теми и образи.

Археологическите проучвания разкриват колко мъчителен и противоречив е пътят на етнокултурното и етнографско единство на българския народ. Те показват как различни исторически и културни пластове взаимно си влияят и обогатяват, за да се получи съвременният облик на нашата духовна самобитност. Същото потвърждават и проучванията на топонимията, ономастиката и структурата на езиковите ни особености.

Същата закономерност се наблюдава и в развитието на българите, останали извън сегашните държавни граници на България, но населяващи части от българската етническа територия - в Македония, Тракия и Добруджа. Вторичните особености, наложени от непосредственото културно обкръжение или родени от променящата се социална, културна и културно-битова ситуация, са израз на едно ново многообразие и нова степен на тяхното историческо развитие. В своята основа това развитие следва логиката на духовното възпроизводство на българската на-

родност и нация.

Стремежът към национално единение не означава да се заличават общото и специфичното, богатото многообразие в духовните изяви на нацията, а критична преоценка на всичко, което разделя, отчуждава и противопоставя хората едни на други и им пречи със съвместни усилия да сътворят своето щастие и общата си историческа съдба.

Обособяването в духовната област и самозадоволяването с духовни ценности, които водят до нови форми на ограничени творчески изяви, като краен резултат стесняват творческия потенциал, допринасят за изчерпване на духовните импулси. Само ценностите, които откриват пътя към широки духовни хоризонти, могат да осигурят живот на специфичното като естествено стъпало към общото - националното и общочовешкото.

Църквата „Св. Климент“ в гр. Охрид.

България възкръсва

Българските шангисти спират гръха на зрителите в спортните зали. Българските футболисти впечатляват европейските стадиони.

Много хора по планетата научават, че има гържава България, когато слушат нашите певци и музиканти, когато се възхищават на таланта на нашите художници, архитекти и други майстори на всички изкуства.

Това са върховете постижения, в които е събран творческия потенциал на народа ни, обработен с много и упорит труд. Това са шлифованите диаманти, изкопани от богатата съкровищница на нацията.

Но тази вечер имах възможност да надникна в дълбочината на тази съкровищница. Там, като със сонда в кратера на народната душа, можах да видя голямата енергия, богатството на човечност и лудия стремеж към живота на народния дух.

Това стана на концерта на Горнооряховския ансамбъл "Сигер Войвода", изнесен в голямата зала на НДК.

Девет певици - напълни девойки и разцъфнали невестки, изливаха по най-непринуден начин това, което изпълва душите им. Скриваните усмивки и искрите в душите им заедно с голямото певческо майсторство водят човека направо в света на духовното блаженство. Това единство на музика, човешка доброта и неутолима жажда за съвършенство карат човек да се преклони пред хармонията и величието на живота.

Десет млади мъже в бели грехи и черни калпаци бяха неугържими в своя танцов порив. Това не бяха хора, това бяха десет хали-балканджии, които с всяко свое действие носеха и показваха мощта на Балкана. Красотата му. Нервността на жребец, когато развързват, за да го пуснат на воля, не ни напусна през цялото време.

Музикалните инструменти не могат вече да поемат ускорението на ритъма, но тези хора-хали не признават и не познават умората. Мъжка сила, духовна мощ и красота струи от тях, от неизчерпаем извор. Омагьосани от унеса на танца, те просто забравят за себе си.

Десет нимфи разпалват огъня на танцьорите. Това е началото, но те вече горят повече от младите мъже. Лумва огънят на младостта. Те летят, те са нетленни в човешкия си порив.

Всичко, изброено дотук, здраво споено с мелодията на кавала и кларинета, представлява изява на едно национално богатство, за което аз не мога да намеря дума, с която да го изразя.

Няма да кажа нищо за пъстроцветието и многообразието в изящните костюми - не защото те не заслужават това, а защото това е дело и лично майсторство на няколко художници и не това ме разплаква. Разплака ме силата на духа на тези млади хора. Те показваха, че са закармили тази мощ и красота от нашия Балкан.

Не мога да кажа, че други народи не притежават такива духовни достойнства. Далеч съм от такава мисъл, но аз се вълнувам и гордея, че и нашият народ има своите достойни качества, има своя творчески и човешки потенциал и когато тази вечер го видях и изживях в неговата изява, не мога да не възкликна:

БЪЛГАРСКИЯТ НАРОД ЩЕ ВЪЗКРЪСНЕ!

ЛЕВСКИ Е В НАС!

Осегаемо чувствуваме гибелното наследство, което ни оставиха строителите от "Империята на злото". Днес се оглеждаме с нескрита тъга в кривото огледало на "сияйните върхове" на комунизма.

Отровено е нашето спокойствие и народно единство. Народът е манипулиран от хора с вълчи апетити за власт и пари. По този път ние се приближаваме към непрегвидими последици.

Какви е необходимо? Нужна ни е една идея, която да раздрусва съзнанията, да изопне волите и да ги подготви за съзиданието на жадувания нов български ген.

В тези тревожни български дни, повече от всякога трябва да черпим сила, поука и вдъхновение от живота и борбата на най-чистия и свят българин - Апостола Левски.

Левски извиква нашето възхищение, защото не беше роб на чужди идеи и книжни мъдрости, а създаде една самородна, мощна революционна организация, която разклати империята на поробителя.

За свободата на своето Отечество той е готов и "патките да пасе", ако така му бъде отредено в свободната родина. "Идеалът не е лични облаги, а свободното Отечество". По този идеал трябва да се равняват всички, които посягат към волана на държавното управление. Прег олтара на Отееството трябва да палят свещ само чистите и достойни синове на народа.

Обаянието на Левски се излъчва от неговата самобитност като борец, апостол и народен човек. Животът и делото на Апостола Левски са вълшебна магия, която още разчитаме. Прег неговата осъзната само-жертва и чистота - "Ако загубя, губя само мене си" - днес ние се прекланяме! Той говореше с прости думи за хляба и свободата народна, а безправната рая слушаше със захлас бунтовното му слово.

Дяконът Левски кръстосва своята поробена земя, за да сгрыва кръвта, да възпламенява енергията и вярата, да събужда заспалите народни сили за освободителна борба.

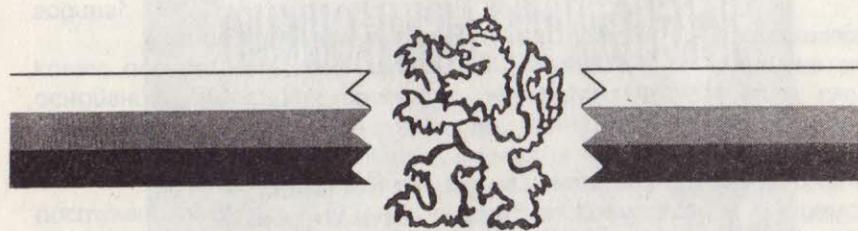
Борбата за освобождение на "милиа ни народ" е религия за

Дякона и той прег кървавия пир на народната революция напомня: "За Отееството работим, байо. Кажи ти моите, и аз твойте кривици, па да се поправим и да си вървим заедно, ако сме хора".

Днес тези заветни слова на Апостола имат силно императивно звучене. Трябва честно да си кажем болките и кривиците, които ни разделят в общественя живот, па да се запретнем, за да съберем народните сили в едно.

Само, когато сме организирани в яко организационно тяло, ние ще можем да се освободим от ярема, в който сме впергнати. С общи усилия трябва да изплетем от здрави пръчки здрави кошници, в която да съберем богатите плодове на родината - синовете и дъщерите. В кошницата трябва да намерят място всички здрави плодове. Всеки плод трябва да се оглежда. В народната кошница няма място за червивите, защото тях ги прибират другаде - в пращината за ракийка. И Левски подбираше народните хора за народната революция, защото "АЗ СЪМ ПОСВЕТИЛ СЕБЕ СИ НА ОТЕЕСТВОТО СИ ДА МУ СЛУЖА ДО СМЪРТ И ДА РАБОТЯ ПО НАРОДНАТА ВОЛЯ".

Такава е и нашата воля! Апостола Левски е в нас!

СТРАШНАТА "ДЕВЕТДЕСЕТ И ТРЕТА ГОДИНА"

Цената на едно "тиренце"

Д. Б.

1993-та година ще влезе в историята на България като една забележителна и в определен смисъл - "преломна" година.

Като дете, в онези времена, когато в селата, хората преди да си изградят домове, строяха обори, наблюдавах битки между два бивола. Те бяха вплели рогите си в смъртна хватка и всеки от тях напрягаше сили за да извие врата на своя противник. Един, от тези яки, исполински, биволски вратове трябваше да изпраци.

Двата бивола на ожесточеният и разделен гнес български свят са вплетени в такава хватка. Кой врат ще изпраци?

Известен е романът на Виктор Юго "Страшната деветдесет и трета година"

Ще определи ли по същия начин бъдещият историк 1993 година?

Разбира се, аналогията може да е цифрова, но асоциацията, която определителното "страшна" предизвиква, не е лишена от основание. Защото, по изстраданият път на най-великата, след национално-освободителните борби, българска революция се издига тъмна, и многолика преграда.

Тази революция, написала на своето знаме събдовните постулати за смяна на комунистическият тоталитаризъм с демокрация и декомунизирание на обществото - като политическа цел, за възстановяване свещеното право на частна собственост, лична свобода, и стопанска инициативност, като необходими предпоставки в изграждане на пазарна икономика, отворена за света,

за възраждане на духовните и нравствени добродетели и пречистване на националното съзнание от чужди на българския дух идеологии, нигилизъм и морална разруха, среща с т р а н н о т о обединение на всички противодействащи ѝ сили в една тотална, синдикална, парламентарна и президентска реакция.

Така първото, некомунистическо правителство от 1944 г.

беше свалено от власт.

При всички значителни обществени явления, налице са "обективни" и "субективни" причини. В нашия случай, "Обективни" са факторите стоящи извън СДС, а "Субективни" - причините намиращи се в СДС и Изпълнителната му власт.

За субективните причини се говори много и продължава да се говори. Политици и "анализатори", които виждат камъчетата само след като се прекатури колата, сега произнасят дълбокоумни речи и отреагирват духовно-интелектуалната си пустота със закъснели съвети и неизпълними рецепти.

За "обективните фактори" също така се написаха голям брой статии и се произнесоха горещи слова.

В повечето случаи, обаче и двете страни абсолютизират гледищата си.

В действителност, една логична подредба на събитията от 30 VIII-92 - пресконференцията на президента до 30 XII - одобряване от НС, новото правителство, навежда на логическият извод за един предварително замислен заговор, срещу правителството на СДС, независимо от обстоятелството, че може би, мнозина от действащите лица нямат ясна представа за истинските цели на главните организатори.

От друга страна, историята изобилствува с примери, когато и най-добре замислените сценарии се провалят ако не бъдат подпомогнати от "субективни причини" В случая, те са: неопитност и грешки в управлението, "пета колона" в командването, корупция (макар, че засега липсват доказателства за опасен характер на това явление), и отъждествяване на отделни личности с каузата на СДС и нейното персонифициране, и др.

Кой фактор е първичен и кой вторичен? Разбира се, както във всички други случаи, първичен е винаги "Обективният фактор", защото той е самосъздаден, съществуващ "И приори" и е залегнал в логиката и в развитието на събитията.

Този "обективен" фактор, отнесен към конкретния случай има най-малко три измерения.

1. - Естествената реакция на всяка свалена олигархия да възвърне властта си и свързаните с нея облаги, а така също и на всички амбициозни банкрутирани политици за реванш. Страхът от възмездие за политически, криминални и стопански престъпления, страхът от морално дискредитиране на известни лица чрез разкриване на досиетата им и не на последно място, насажданата в продължение на половин век престъпна фикция за властване, в милионната комунистическа партия.

2. - Естественият интерес на богати и влиятелни кръгове, в т. ч. и чуждестранни, от настъпването на силно изразена инфлационна ситуация в страната, при която да се облагодетелствуват, закупувайки на безценница промишлените активи на България.

3. - Известният геополитически факт от заинтересоваността на съседите ни. България да бъде слаба и размирна държава, особено сега когато Родината ни навлиза в своите звездни години.

В този последен аспект, ние разглеждаме съгласието на българския премиер, а може би и президент, да подпишат четиристранен политически документ, препоръчващ поставянето на "едно тиренце" след името Македония, като фатално отстъпление от Националните ни интереси. Защото това "тиренце", всъщност би означавало да се отрече исторически създадената етнокултурна цялост на Македония и нейната хилядогодишна съпринадлежност към българското духовно пространство.

Такъв акт от страна на Българско правителство, въпреки, че ние първи признахме независимостта на република Македония, без да сме установили още дипломатически отношения с нея, неминуемо ще бъде използван от всички антибългарски сили против естествения процес за ЕДИНЕНИЕ с тази изстрададена земя - процес, който в момента набира все по-голяма скорост. По своето отражение в бъдещето, този акт ще се сравнява с денационализацията на Пиринският край през 1946 г.

Времето, което е най-добрият съдник, ще измери истинските стойности на двата фактора "Обективен" и "Субективен" причинили падането на правителството на СДС, чрез безпогрешните критерии на реалната политика, която ще провежда новото правителство.

До тогава, едни - ще останат със подозренията си, а други - с надеждите си.

НАРОДЕН БУДИТЕЛЯ

ЕДИН НОВ ВЕСТНИК - НОВО ЯВЛЕНИЕ

От м. ноември, миналата година, граждански комитет, по инициатива на Българският демократически форум - гр. Варна започна издаването на в-к "Народен будител". Названието на вестника определя неговата насоченост.

"Народен будител" е замислен като периодично издание предназначено предимствено за младежта, която винаги е била в първите редици на всяко българско възраждане.

Ние приветствуваме "Народен будител" като една необходимост и като една надежда и пожелаваме успех в неговото благородно начинание. Същевременно, горещо препоръчваме този вестник на нашите читатели.

На добър път!

"Борба"

Отворено писмо
към нашите читатели

Уважаеми Читателю,

Следващата книга на "Борба" ще излезе от печат в края на м. март, т. г. До 15 март, ние ще очакваме Вашите писма, с препоръки, мнения и становища, както по откритата дискусия относно "Националния въпрос" така също и по всякакви други въпроси.

Във втория брой ще представим проект на "Програма по националния въпрос"

Всички изпратени мнения по дискусията ще бъдат отразени в списанието, независимо от застъпените гледища.

В актуалният коментар, очакваме материали от Австралия, Съединените щати и Европа.

Във всички броеве "Борба" ще се старее да довежда до знанието на своите читатели - нови идеи, открития и научни хипотези, свързани предимно с "българознанието", като наука, както и да извежда из дълбините на българската публицистика, литература и философия забравени страници и непреходни ценности.

За изпълнение на тази задача, ние се обръщаме към Вас с молба да ни изпращате всичко, което, по Ваша преценка би имало значение отново да види бял свят "в ползу роду" в ксероксни или фото копия, а оригиналите запазете за българските музеи и Националната библиотека, където биха се съхранявали вечно.

Нашият екип работи безвъзмездно.

Желаем Ви здраве и дълъг живот и успех във Вашите най-хубави начинания!

"Борба"

Адрес на редакцията:
9002 Варна, ул. "Васил Кънчев" № 6
тел (359-052) 82-40-78

ПРЕД СЪДБОНОСНИ ДНИ...

ДА СИ ПОМОГНЕМ САМИ, за да ни помогне и Бог!

САМО НИЕ САМИ МОЖЕМ ДА СЕ ОТЪРВЕМ ДНЕС ОТ ТЕЗИ, КОИТО ПРЕДИ БЛИЗО ПОЛОВИН ВЕК НИ БЪХА НАТРАПЕНИ ОТ ЗАВОЕВАТЕЛИТЕ - ПОБЕДИТЕЛИ КАТО ТЪХНИ САТРАПИ. ИЗОСТАВЕНИ И БЕЗ ВЪНШНА ПОМОЩ, ТЕ ЕДВА ПОДДЪРЖАТ РАВНОВЕСИЕ ПОД КУПОЛАТА НА ЦИРКА: ОЧАКВАТ ПОСЛЕДЕН ТЛАСЪК:

ТОЙ ЩЕ ДОЙДЕ - С

БОРБА - Номенклатурчици все още ни управляват.

Да отстраним комунистическата мафия от държавното кормило. Тъзи, които опростаиха стопанството ни и държавата - не могат да стоят начело!

ЖЕРТВИ - Да възвърнем достойнството си като народ - с готовност за труд в полза на националната общност; за морална обнова и преклонност пред Всевишния - да се отърсим от духовното наследство на марксисткия догматизъм.

ДЕЛА - Да се хвърлим с настървение върху занимаанията си; да творим материални и духовни блага. Да покажем, че не очакваме възход от просия. От тресавището в което ни потопиха комунистите е невъзможно де се изтеглим без собствени усилия!

ОБЩОТО БЛАГО СТОИ ДНЕС ПРЕД ЛИЧНОТО БЛАГО!

БОРБА

От национална (а не класова) гледна точка: -

Пред вид на това, че от една страна огромното множество на читателите на "БОРБА" са в България и от друга че болшинството от тях днес владеят само наложения от комунистическата тирания - осакатяващ изговора на родния ни език правопис - нашето списание го използва с няколко изключения. 1) "ъ" - "е двойно" употребяваме в тези думи изброени от проф. Беню Цонев - необходимо за опазване на правилния им изговор. В тях на запад изговорът е "е", а на изток "я" (бел/бял, хлеб/хляб). 2) вмъсто "са" - ние пишем: "сж" (изговор като "ъ" в сърдата на думите). 3) вмъсто "Ъгъл" - ние пишем "Ъгъл". Справка: Проф. Беню Цоневъ, "История на Българския Езикъ" - том втори, 1934, Университетска Библиотека "Св. Климентъ Охридски", №134; стр. 405,406.

БОРБА

БОРБА

Издание на Централния Управителен Съвет на
БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН ФРОНТ

BORBA
P.O. Box 46250
Chicago, IL60646
САЩ

BORBA
Zeppelinstr. 67
8000 München 80
Германия

БОРБА
ул. "Васил Кънчев" 6
9002 Варна
Bulgaria

* * *